

MAGYAR LAPOK

XII. évfolyam, 140 (3302) szám

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP

Nagyvárad, Telefon: 12—27.

Szent László szelleme és a mai társadalmi válság

Írta: Paál Árpád

Szent László idejében alakult ki először a magyarság meggyőződéses, hitbuzgó, kereszténysége védelmében élő, azért önfeláldozásra is kész nemzet. Szent Istvántól Szent Lászlóig három nemezedéknyi idő alatt megerősödött a keresztényi érzés; már saját népéből való papok és más írástudók vitték a lélek gondozását, s a kereszténység tudata azonossá vált a magyar jövőndő ár-érzésével. Az egyiknek a biztonsága egyúttal a másiknak az életerejét is jelentette. Még pedig nemcsak valami felsőbb rétegek körében, hanem az egész nép tudatában és életstílusában. A Szent László alakja köré font népmondák és néphagyományok bizonyították, hogy milyen népmélységig hatolt el a kereszténységért való magyar vitéség, lovagiaság és hősiesség szeretete. A Szent Lászlóra való legújabbkori és mai magyar emlékezés is tele van a népleleknek ezzel az átöröklött vonzódásával.

De nemcsak Szent László harcai és harctéri diadalai, hanem társadalomszervező alkotásai is megmaradtak a jó emlékezésben. Építkezések, polgárosító letelepítések, az egyes foglalkozások közötti összhang, a közrend és közbiztonság, a népretegek lelki és testi gondozásának az emléke mind megmaradt a magyar nép lelkében, mint a nagy király által hagyott erkölcsi és anyagi örökség. Az igazságos jószággal való uralkodás és kormányzás megvalósítóját századok multán is benne látta a magyar nép, s ezt a szellemi hagyatékot, annak a szét-sugárzását várta Szent László minden utódától. Szent László sírja így lett a királyutódok zárandokló helye s a magyar legfőbb igazságszolgáltatásnak is egyik legfőbb próbatéve színtere.

A sírhely szétrombolódott. Szent László testi alakjából, sírban fekvő csontjából is csak egy-egy ereklyedarab maradt. Szellemalakja azonban a történelmi idők minden viharán keresztül is szétfoszthatatlanul él a magyar nép hegyeleteiben. Az iránta való tisztelet még ma is erkölcsi összetartó erő kívánt a megpróbáltatott sorsú magyarok között. Ez a tisztelet megerősíti hitükben a hívőket, meggondolkztatja és meghajlókká teszi a kételkedőket, s elnémítja a gúnyt és szidalmat a hitetlenek ajkain. Még él Szent László, hogy jószágra és igazságra készítse azokat, akiknek jószágától és igazságától függhet mások sorsa. És ez a sors függhet nemcsak fölébvalóktól, de egymás mellett és egymásra utaltan élő legkisebb emberektől is.

Lapunk tegnapi számában írtunk arról, hogy a bolsevizmus keleti hadseregével szemben milyen ellenállást és összefogást tudtak eddig végbeinni Európa népei. A bolsevizmus azonban nemcsak nyílt hadseregek útján tünteti fel

a maga látható arcvonalait, hanem megvannak a láthatatlan és lappangó arcvonalai is. Nemcsak földrajzi területek szerint van meg a határa, hanem lelki kiterjedésekben is megvan a maga határtalansága. Ez a határtalanság nyíltan jelentkezik az orosz szovjet-köztársaság területén kívül is bizonyos szárnyaló képzetekben, eszmei rajongásokban, tudós meggyőződésekben, vagy — tömegmozgató demagógiában. Aztán él lappangva az elégedetlenségekben, a nyomorban, az irigységben és gyűlöletben, s azokban a nyereszkedő gazdasági és politikai számításokban, melyek a hamu alatti parázslást tömegek föllángolásává kívánják fejleszteni, s alkalmas időben itt vagy ott kirobbantani.

A bolsevizmusnak ez a ködként, felhőgomolygásként terjedő határtalansága megvan mindenütt, az Európavédő országok és népek területén is. Ellenképe az, hogy az antibolsevizmus is megvan mindenütt, ott is, ahol hivatalos hatalomban ülnek és tömegek fölött uralkodnak a bolsevisták. Nálunk is volt uralmon a bolsevizmus, amivel szemben a magyar nép földmives és dolgozó rétegei néma ellenállást érleltek ki, s így az akkori világhatalmi konstellációk mellett ez a népszerűtlenség is okozta a magyarországi bolsevista uralom bukását. Viszont mai napság minden nehézség, mely a háborús viszonyok miatt a városi életmezésben, a falvak piacra járásában, az árak és árák viszonyában előállt,

— ez mind alkalmas olyan elégedetlenség és gyűlölködés szítására, melynek légkörében terjedhetnek a bolsevista vágyálmok.

E vágyálmok elméleti alapja az, hogy az anyagi javakban van az emberi boldogulás minden föltétele. Az anyagi javakat elsősorban a természet adja, de a munka teszi használhatókká. Minden dolgozó embernek tehát egyenlő joga van az anyagi javakra. Ennek az egyenlőségnek útját állja a magántulajdon, tehát közössé kell tenni minden anyagi javat, s a közösség nevében az államnak kell rendelkeznie róla. Az állam aztán maga végzi és végezteti a termelést, s maga is osztja el az egyes dolgozók között a termelés eredményeit. Ennek kivételé végett fel kell oszlatni a mai társadalmi szervezetet, s annak minden eddigi történelmi fejlődését, s a dolgozó társadalmi osztályok kezébe kell adni államhatalmat. Ezek a dolgozók aztán helyenkint, vidékenként szabják meg az anyagi javakkal való gazdálkodás irányát, aztán igazgató és számontartó

Roosevelt éppen olyan hevesen kívánja a második arcvonalat, mint Stalin

Olaszország harca áll az érdeklődés középpontjában. Újabb nagy sztrájk kezdődött az Egyesült Államokban. De Gaulle Roosevelt meghívására Washingtonba utazik

Amszterdam. (MTI.) A Német Távírti Iroda jelenti: A brit híroroda washingtoni híre szerint Roosevelt pénteken kijelentette, hogy a második harctér létrehozását éppen olyan hevesen kívánja, mint ahogyan a Szovjetunióban is várják.

Amszterdam. (MTI.) A Német Távírti Iroda jelenti: Nyugatpenszilvánia több bányájában megint kitört a sztrájk — jelenti az angol hírszolgálat. Ennek az államnak 200.000 bányásza közül 125.000 szüntette be megint a munkát. Az Egyesült Államok legnagyobb acélállománya kénytelen volt újabb korlátozásokat bevezetni a termelésben. 37 kohója közül 10 kohóban szünetel a munka.

Berlin. (MTI.) A Német Távírti Iroda jelenti: Algiréből jelentik, hogy illetékes helyről származó értesülés szerint De Gaulle tábornok hivatalosan elfogadta Roosevelt meghívását és rövidesen elutazik Washingtonba.

50 ellenséges hajót súlyesztett el egy hét alatt az olasz és német tengeri és légi erő

Róma. (MTI.) A Német Távírti Iroda jelenti: A legutóbbi hét folyamán az olasz és német tengeri és légi haderő a Földközi tengeren 50 ellenséges kereskedelmi hajót súlyesztett el, vagy tett használhatatlanná. Ezek a hajók 333.000 tonna tartalmat jelentettek. Közülük 13 hajót 110.000 tonnával elsüllyesztettek, 37-et 223.000 tonnával súlyosan megrongáltak. Ezek közül egyesek elsüllyedésével kell számolni, a többieket hosszú időre használhatatlanná tették.

Róma. (MTI.): A Popolo di Roma szombat reggeli számában ellenséges terekkel foglalkozva, többek között meg-

állapítja, hogy az afrikai hadjárat nem döntött az ellenség szándékaira vonatkozóan és Európa ma szilárdabb, mint valaha. Olaszország kész arra, hogy megvédje magát, tengerét és megvédje magát együtt az európai erőddel is. Az a (Tudósításunk folytatása az 1. oldalról) terv, amit Churchill és Roosevelt Casablancában agyalt ki és Washingtonban, majd pedig az angol miniszterelnök algiri látogatásakor tökéletesített, már minden részében késznek látszott, az Olaszország elleni támadásra vonatkozóan. Az angol és amerikai tervekre a következő jelek mutattak:

1. Olasz városok és partvédőberende-

zések rendszeres bombázása, különösen a nagy szigeteken és Délolaszországban.

2. Repülőknak, hajóknak és partraszállító eszközöknek egyre nagyobb összevonása a nagyobb afrikai kikötőkben.

3. Az amerikai egységekkel megerősített nagy angol hajók jelenléte a Földközi tengeren.

4. Amint az olasz tengeri és légi erő veszteségkimutatásából kitűnik, a hajókaravánok áramlása Gibraltáron keresztül nagyban megkezdődött, ami hadieszközt és egyéb pótlást visz az angol-amerikai hadseregnek.

Nincsen tehát semmi kétség sem az iránt, hogy ma az olasz harctér ismét a legfontosabbak egyike az európai és az Európa elleni hadjáratban. Ez az előretolt szerep megtiszteltetés Olaszország számára — írja a lap — de mi olaszok büszkének vagyunk arra, hogy Európa megvédéséért az első helyen harcolhatunk. Bár kockázataink nagyok, Európa és Európa népei meg lehetnek győződve arról, hogy a leglelkesebb és legelkeseredettebb ellenállást tanúsítjuk olyat, amelyet ellenségeink sohasem tudnak elképzelni. Ma a partraszállás a legkockázatosabb hadművelet az angolszások számára. Az angolszás kicérletek hatalmas partvédelembe ütköznek, melyet az olasz katonák és a lakosság lelkesedése már fokoz.

megbizottakat állítanak, kik a tervezési közösségi termelés és szétosztás érdekében folytonos statisztikai megfigyeléssel dolgoznak, s a maguk megbízatása kivételére az egyesek fölött teljhatalommal rendelkeznek.

Ez az elméleti megalapozás a gyakorlati kivitelben különösen az orosz szovjet-köztársaságban igyekezett megvalósulni. A menet azzal kezdődött, hogy ipari munkások, földmivesek és katonák csoportjaira különítve megalkották a társadalmi átalakulás élesapatát, a kommunista pártot. A párton kívüli sokmillió tömegek fölött ez az élesapat vette át a rendelkezést. Kiirtotta vagy kiwándorlásra kényszerítette az addigi vezető társadalmi rétegeket, s magából alkotott vezető társadalmi osztályt, melyben megint a főnökök és legfőbb gazdasági intézők csoportjából kialakult az orosz bolsevizmus új arisztokráciája. Ennek a kezébe került az államhatalom. És ez az államhatalom lett minden vágyon és minden munka fölött az úr, s megszervezte a közösségi anyagi javak termelését, forgalmát, belföldi elosztását és külföldi kereskedelmét. Mint ahogyan a magánipar legnagyobb vállalkozási formái, a trösztök, a maguk termelési és kihasználási tevékenysége érdekében különböző gazdasági ágazatokat összefogtak, s így más magántevékenység versenyzését kizárják: úgy lett az orosz szovjetköztársaság is egy egész nagy birodalomra kiterjedő trösztválatom. Alkalmazkodás, névleg az orosz birodalom népközösségének a tulajdonában, tényleg azonban a kommunista párt új arisztokráciája kezében, s annak gazdasági és pénzügyi számításai szerinti nyereségekkel, bőségekkel és tömegkihasználó parancsuralmával.

Igy érthető meg, hogy a dolgozók osztályállamainak képzelt orosz szovjetköztársaság a nagytökekek uralma alatti angol és amerikai államokkal tudott szövetséges társ lenni a mai világháborúban. Nincs köztük különbség a gazdasági uralomra törekvések és azok módszerei tekintetében. A szovjetállam nagytökecs vállalata is épen úgy hajtja a munkást, mint az amerikai tailorizmust a maga futószalag-rendszerével, az emberek gépietésével, és alkotó tudásának egyoldalú reflex-mozgásokba sorításával. Így érthető meg, hogy a szovjetállam trösztje is nagy hadiiparos lett, sőt a maga parancsuralmával arról is gondoskodni tudott, hogy semmi munkásmozgalom, semmi béremelés, meg egyéb jogos magánérdek iránti kívánság se tudjon megmozdítani. Így alakíthatott sokmillió hadsereget is, hogy a többi világrész trösztjeivel együtt maga is meginduljon a világhatalomért való versengésben. A maga eszmeköre igazolására még azt is felhozhatja, szinte logikus meggyőzéssel, hogy ő, a mostani szovjetköztársaság csak akkor tudja abbahagyni a magántrösztök módjára való tökegyűjtést, emberkihasználást, s így csak akkor tudhatja a kommunizmusban minden nép minden dolgozójának az anyagi boldogulását biztosítani, ha az egész világon ő uralodik.

E világmegváltó igényt lép föl, mikor világszerte terejszti a meglévő társadalmi rend felborítására a gyűlölködést. Az elégedetlenségre hajlamos tömegekben megvan az alkalmas emberanyag, hogy ezek egymásra dühítésével káros legyen, mely aztán sajátmagát tehetetlenítve, feje fölé engedi nőni majd a rémuralmat. A bolsevizmusnak — eddigi gyakorlat szerint — ez a kitaposott útja az érvényesülésre.

Nem akarunk most bírálóit, vagy méltatóit lenni a bolsevizmus világinárányának és világnézetének, mert erre kevés egy cikk kerete. De rá kell mutatnunk, hogy mikor az emberiségben levő igazságtalanságokra utal, s az elégedetlenségek ál-

lapotait feszegeti, ezzel meggyőződen tud hatni a tömegekre. Viszont mikor ezt a meggyőzést rombolásra, pusztításra és az emberek közötti gyűlölség állandósítására használja, akkor elérhető bizonyosságot szolgáltat róla, hogy emberellenes. Az igazságnak és gonoszságnak egymással keverése a leghatásosabb robbantó anyag, hogy az emberiséget, a népeket a magukkal való örökös meghasonlásba vigye. Ha földi állapotokban, az emberek egymáshoz való viszonyában, a társadalmi különbségekben és azok mestertelt erőltetésében sok is van olyan, ami jogosan kelt elégedetlenséget, ezek orvoslása mégse az emberirtás, hanem az emberek arra készítése, hogy ertsék meg jobban egymást. És az anyagi javakban való kínos ellentétnek se az az orvoslása, hogy maga az államhatalom és annak kezelői álljanak be a vagyon még dúsabb felhalmozására, s a nyomorgó tömegek még nagyobb kihasználására.

Általában csak az anyagiasságban való bizakodásra kár világnézetet alapítani. Lelki meghatározói is vannak az emberiségnek, sőt ezek döntőbbek az élet helyes irányításában, mint az anyagiasságra irányított szempontok. Mégse lehet azt mondani, hogy az ember úr tud lenni az anyagi javak és a természet fölött, mert hisz végeredményben a föld termőerejét, a napsugarat, a levegőt, a vizet, s magát a természetet mégse az ember hozta és hozza elő a mindenség-ből. Van Valaki, aki több minden gyárá, vagy energiatermelő hatalmasságnál. Az ember hite fölismerte már az Istent, aki a természetnek is, az embernek is rendeltetést adott. Ennek a hitnek kell továbbélnie, hogy az ember megtalálja az élete rendeltetését, s fölismerje más emberben is a testvért. Az ilyen lelki felvilágosodásban van meg a jobb meggyőződések útja, az igazi helyes világnézet.

A bolsevizmus a maga gyűlölségre sarhaló irányzatával és módszereivel az embert elvadija az embertől. Ez bizony nem megoldása a társadalmi kérdéseknek, hiszen a társadalom tulajdonképpen az emberek egymásrataltságot jelent. Ezt az egymásrataltságot kell mindjában elrendezni. Ha elégedetlenség van, nem annak tovább szításával, hanem az elégedetlenség megszüntetésével: egyik oldalon a türelem és remény fölkelésével, másik oldalon az önzéselt leküzdésével és a jobb belátásra bírással. Nem a félelmek és egymás iránti rosszindulatok fokozásával, hanem a szeretet felgerjesztésével. Isten segítségével mindig lehetséges. A keresztény társadalmi élet eddigi fejlődése történelmi bizonyosság erre nézve. Amikor és ahol Istenben való hit és embertárs iránti szeretet dolgozott, mindig fényes és boldog korszakok voltak az emberiségnek még az anyagi lét területén is. Mikor azonban éppen az anyagiakért való lihegésben, s a maga hatalma felüli önteltségben keverte magát az emberiség, mindig sötét korszakok szakadtak rá.

Egyes bolsevista uszitók a mai korszak elégedetlenségeire is gunyolódva mutatnak rá, hogy ime, a keresztényiség termékei. Nincs igazuk. A társadalmi igazságtalanságokat éppen egy előbbi anyagi korszak gyűjtötte a mai nemzedékre. Eltakarításuk küzdéseket, anyagi nyereségekről való lemondásokat, áldozatokat, lelki emelkedettséget, Istenben való bizodalmat és az embertársakkal való szeretet összefogást kíván. Magtisztult és hinni tudó nemzeti életet, s ebben a családok és otthonok erősségét, az ezekből kisugárzó erkölcsi és gazdasági készségeket. Új keresztény korszaknak kell jönnie. A magyarságnak is csak ebben lehet a jövőjét keresnie. Ahogyan Szent László korában meggyőződéssé és életrevalósággá tudott válni a keresztény hősiesség, s ennek ihletése alatt az igazságos jószág az egész társa-

dalomban; ahogyan akkor népünket szíve melegeig áthatotta az emberi jó rendeltetés hite: úgy kell most is a régi hit fellángolásában újra meglátnunk a magunk igazi életútját. Szent László kora megalapozta nemcsak harci erőikkel, hanem a nép lelkébe belegyökerező erkölcsi erőikkel is a magyarság európai életét. Ez a megalapozás a nemzet megtartója lett akkori időkben is, mikor tatárdulás, törökülés, országunk széttaggatósa következett ránk megpróbáltatásul. Minden megpróbáltatásból az a hit emelt ki, ami Szent László idejében lett nemzeti meggyőződéssé bennünk.

Minden gyűlölködő, szétbomlasztó, irigységet szító világnézettel szemben a magyar népet a kereszténység fogja meg-

Égő olajmezők is védik az atlanti-oceáni kikötőket

Berlini jelentés szerint egy párisi lap az eddig említett partvédő elhárítóeszközökön kívül most ujabbról is megemlékezik. Az Atlanti tenger partvidékén a partraszállás elhárítására legujjabban égő olajterületeket terveznek, amelyek

Mozik műsora:

APOLLÓ: Igy is lehet repülni.
BELVAROSI: Cifra nyomorúság.
CASINO: Havasi napsütés.
KORONA: Sok hűhó Emmiért.

tartani és egymás iránti testvérségben erőssé tenni. Az a kereszténység, amelyik Szent László idejében lett nemzeti meggyőződéssé a magyarságban, s mely azóta is a maga igazságos jószágával örökké hatni tudott, ha igazságtalan rosszaságok próbálták és nyomorgatták a magyar népet. Még él Szent László szelleme és segíteni fog továbbra is bennünket.

Roosevelt vétőjával szemben a szenátus és a képviselőház elfogadta a sztrájkellenes törvényt

Amszterdamból jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: Roosevelt elnök, a szenátushoz intézett üzenetében, amelyben vétőt mondott a sztrájkellenes törvényjavaslat elfogadása ellen — mint a brit hordszolgálat közli — kijelentette, hogy a javaslat célja nagyon dicsegetremelő, az ő meggyőződése szerint azonban ilyen törvény életbeléptetése csak ujabb sztrájkokra vezetne a legfontosabb hadiiparágakban. Üzenetében azt is javasolja, hogy a katonai kötelezettség felső korhatárát 45 évről 65 évre emeljék fel. Ezt azzal a szándékkal indokolja, hogy ezáltal teljes mértékben érvényesíthető legyen a kormány teljhatalma a haditermelés üzembentartása érdekében. Ez által — mondja az üzenet — módunkban lesz katonai szolgálatra behívni mindazokat, akik sztrájkokkal, munkabeszüntetéssel vagy a munka egyéb módon való megzavarásával zavarják a kormány birtokában levő üzemek munkájának folyamatosságát.

Roosevelt üzenetében a sztrájkellenes törvénynek különösen azt a rendelkezését kifogásolja, amely a munkások titkos szavazását kívánja bevezetni sztrájkkérdésekben, mert szerinte ennek alkalmazása bizonyos mértékben szentesítené a sztrájkot.

A szenátus 5 perccel Roosevelt üzenetének átvétele után 56 szavazattal 25 ellenében elfogadta a sztrájkellenes törvényjavaslatot.

Amszterdamból jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: A brit hordszolgálat washingtoni jelentése szerint az Egyesült Államok képviselőháza is, Roosevelt vétőjával szemben 244 szavazattal 108 ellenében, a sztrájkellenes törvény elfogadása mellett szavazott. A javaslat ezzel törvényerőre emelkedett.

Genéből jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: Newyorkból jelentik, hogy Stülvell altábornagy, aki a minap érkezett meg Washingtonba, hogy jelentést tegyen a Fehér Házban a burmai helyzetről, az újságírók előtt ezt

a kijelentést tette:

Wheeler szenátor hangoztatta, hogy Stülvell kijelentése csak alátámasztja azt a felfogást, hogy az Egyesült Államok hadviselésnek súlypontját Kelt-Azsiába kell áttenni, mert ott fenyeget a legnagyobb veszély.

Genéből jelentik: (MTI) A Basler Nachrichten csütörtöki számában a jugoszláv válsággal foglalkozva, vezető helyen ismerteti az eseményeket és a helyzetet igen jól megvilágító, ugynevezett beküldött cikket is közöl. E szerint nem is kormányválságról, hanem államválságról van szó. A jugoszláv állam régi alakja túlhaladott, új életre nem ébreszthető — írja a cikk. A nagyszerb gondolat következtében 20 évig lehetetlen volt az, hogy a szerbek és horvátok egyenlő jogú felekként álljanak egymás mellett.

Hatóság előtti rágalmazásért 100 pengő pénzbüntetés

Nagyvárad, június 26. A nagyváradi rendőrség röviddel ezelőtt internáltatta özvegy Weimannét, mert minden ok nélkül megrágalmazott egy magasrangú hivatalnokot. Most hasonló ügyből kifolyóan Andriška Lászlóné Nagyvárad, Lakatos-utca 15. szám alatti lakos becsületsértéssel és hatóság előtti rágalmazással vádolva állott szombaton délelőtt a járásbíró-ság előtt. A vádolt a nagyváradi rendőrkapitányság egyik magasrangú hivatalnokát vádolta meg s miután állításai nem bizonyultak igaznak, az alaptalanul megrágalmazott rendőrtiszt eljárást indított ellene.

Dr Csanády Pál járásbíró a mai tárgyalás során Andriška Lászlónét büntetésnek mondta ki a terhére rótt cselekmény elkövetésében és ezért 20 napi elzárásra átváltoztatható 100 pengő pénzbüntetésre ítélte. Az ítélet erő-

Angol bombázók támadása Szardínia, a görögországi partvidék és Szicília ellen

Még mindig csak helyi jellegű harcok a keleti fronton. Nagyaránny ember- és géppőszvevónást hajtottak végre a bolsevisták a középső szakaszon

Amszterdamból jelenti: (MTI) A Német TI jelenti: A brit hírszolgálat washingtoni jelentése szerint Knox miniszter pénteken kijelentette, hogy Amerika nyersolajhiány előtt áll, amely a jövőre komoly toromát ölt.

Berlinből jelenti: (MTI) A Német TI jelenti: Az olasz tengeri és légi-erők a Földközi-tengeren az elmúlt hét nap alatt, tizenhárom ellenséges kereskedelmi hajót súlyosztettek el, százezer tonna tértogattal. Huszonhét hajót súlyosan megrongáltak.

Olaszország szellemi és fegyverkezési felkészültsége, valamint haditermelése teljesen ütőképes

Róma. (MTI.) A Giornale d'Italia megállapítja, hogy az ellenségnek sem terrorral, sem rágalommal, sem fenyegetéssel, sem ígéretekkel nem sikerült megbontani az olaszok sorait. Az olasz nép a következő indokolás alapján visszautasít minden ilyen kísérletet: Az olaszok egyáltalán nem tekintik levertnek magukat. Olaszország szellemi és fegyverkezési felkészültsége, valamint haditermelése teljesen ütőképes. Az olaszok világosan megértik, hogy a háborúból való kiválásuk esetén — ami soha sem fog bekövetkezni, sem maradnának távol a háboru pusztításaitól. A háboru tovább folytatódna a szembenálló felek között és Olaszország hadszíntérré válna.

Meghiusult a szovjet tengeralattjárók minden kísérlete, hogy kitörjenek a kronstadti öbölből

Berlin. (Interinf.) Angol bombázókötelékek csütörtökön elsősorban Szardínia kikötőjét bombázták és kisebb támadásokat intéztek a görögországi partvidék, valamint Szicília ellen. A német légi-erők és a légvédelem 21 bombázót lőtt le. A keleti arcvonal valamennyi szakaszán csütörtökön tovább tartott a harci szünet. Német vadászoknak sikerült megállapítani, hogy a bolsevisták a középső arcvonalszakaszokon nagyarányú ember és gép összpontosítást hajtottak végre. Ezenkívül a vasutvonalakon és utakon jelentős mozdulatokat állapítottak meg. A német légi-erők azonnal megkezdte a szállítóhálózat bombázását. A leningrádi arcvonalszakaszon a német légi-erők a bolsevista vasutberendezéseket támadta. 23 szovjet gépet lelőttek. Csütörtökön a szovjet 27 gépet veszített.

met területeket támadtak és Wuppertalra, Elberfeldre és Remscheidre bombákat dobtak le. A megtámadott városok lakosságának vesztesége súlyos. Eddig 31 gép lelőését jelentették. 8 gépet a megszállt nyugati területek ellen intézett nappali támadás során semmisített meg. Gyors né-

met harcizépek a 25-re virradó éjjel Anglia déli partvidékének egyes célpontjait támadták. Német tengeralattjárók a Földközi-tengeren súlyos harcokban erősen védelmezett hajókaravánokból elsúlyosztettek négy hajót 15.000 tonnával.

Helsinki. (MTI.) A finn hadijelentések naponta beszámolnak a szárazföldi hadszíntéren uralkodó nyugalomról. A tengeri hadszíntéren nagyobb a tevékenység. A szovjet tengeralattjáróknak mindeztől nem sikerült Kronstadti öbléből kitörni és kárt okozni a tengely szállítmányokban.

Róma. (MTI.) A Stefani jelenti: Az olasz főhadiszállás 1126. közleménye: Torpedóvető repülőgépeink az északafrikai partok mentén haladó ellenséges hajók ellen intézett éjszakai támadások során újabb sikert értek el. Elsúlyosztettek négy nagy tehergőzöst 31.000 tonnával, négy másikat megrongáltak. Bombavető repülőgépeink Bizerta kikötőberendezéseit bombázták. Ellenséges légi kötelékek csütörtökön nappal és a péntekre virradó éjszakán Szardínia közsegeit bombázták. Olasz vadászok 7. német vadászok 23 gépet lelőttek. Három gépet a légvédelmi tüzéség pusztított el. Jelentősebb károkat és a polgári lakosságból veszteségeket Sassari környékéről. Chilivaniából jelentettek. Két olasz gép nem tért vissza. Chilivaniában és az Orancióbölben a polgári lakosság egy halotat és 8 sebesültet veszített.

23 százalék helyett 30 százalékos munkabéremelést kérnek a közüzemek munkásai

A végrehajtóbizottság foglalkozott a kéréssel

(Nagyvárad.) Tegnap délben ülést tartott a közüzemek végrehajtó bizottsága. Többek között a munkások azon kérését tárgyalták, hogy munkabéruik emelése 23 százalék helyett, 30 százalékban állapíttassék meg. Ezzel kapcsolatban vizsgálat tárgyává fogják tenni, hogy 1940

októberében milyen minimális munkabérek voltak az ország területén, a nagyvárad munkabérekhez viszonyítva. Egyébként Bornemissza miniszter általános rendelkezéssel óhajtja a vitás 7 százalékos munkabérekülönbözet ügyét rendezni.

Erdély vasutforgalmának megjavításáról tárgyalnak

Továbbra is fennáll Erdély részére 1941-ben engedélyezett díkedvezmény

MTI jelenti: A MÁV állandó díj-szabási bizottsága pénteken délelőtt Marosvásárhelyen a kereskedelmi és iparkamara dísztermében értekezletet tartott. Az értekezlet során Votistky Antal és dr. Biró István országgyűlési képviselő, valamint több más felszólaló az erdélyi vasutforgalom megjavítását kérték. Kérték ezenkívül több székelyföldi vasutvonal megépítését is. Dr. Tarkó Miklós MÁV igazgató az értekezlet elnöke válaszá-

ban utalt arra, hogy a kormány szíven viseli Székelyföld sorsát. Az Erdély részére 1941-ben engedélyezett díkedvezmény továbbra is fennáll. A Déda-Szeretfalva közti vonal megnyitásával távolabb került helységek fuvardíját a régi távolságban számolják el. Az értekezlet elhatározta több udvarhelymegyei község áruforgalmának teherkoosíjaratokkal való bekapcsolását a vasuti hálózatba.

Ágyúöntő Gábor Áron

Vasárnap avatja fel a helybeli hadapródiskola névadójának, a nagy ágyúöntő székelynek szobrát az iskola szép udvarán. Illő, hogy ezen a napon életével, művelével és személyiségével ma is elevenen ható varázsszóval foglalkozzunk.

Gábor Áron, a szabadságharc hősi székely katonacsaládból származott Bereben 1810 körül. Már mint gyermek, nagy előszeretettel mutatott a furtangos szerszámok készítése iránt. Örökké rajzolt, furt, faragott. Mint katona, Gyulafehérvárott szolgált a tüzéségnél, hol minden idejét a szakkönyvek tanulmányozására fordította. Sikerült is neki kis méreteken ágyukat és lövegeket előállítani. Hazatérve, mint nyugalmazott altiszt, békeesen élt, míg a nemzetiségi mozgalom egész Erdély nyugalmát meg nem zavarta. 1848 novemberében már egész Erdély elveszett a magyar ügy számára. Még csak Háromszék nem hódolt meg a császári önkény előtt. November 28-ra hívták össze gyűlést Sepsiszentgyörgyre, hogy Puchner császári kormányzó proklamációjára, amelyben a székelységet a császári kormányhoz való állásra szólították fel, választ adjanak. A gyűlésen nem hiányzott ugyan az akarat az ellenállásra, de a nép nagyon le volt hangolva az eddig kudarcok miatt, melynek okait abban látták, hogy: „nincs ágyu, nincs munició”.

Gábor Áron ekkor már csendben estokban dolgozott. Október hónapban egy rejtekhelyen levő kovácsműhelyben öntött két hatlontos ágyut — s a gyűlés idején már a felszerelésükön dolgozott nagy kitartással és lelkesedéssel. El lehet képzelni, hogy milyen nagy volt a meglepetés, amikor a főtisztek lehangoló beszédei után egy báránybőrködmenes, füstös arcu atyafi két másik ember vállára támaszkodva fölemelkedett és így kiáltott:

„Van ágyu, van puska, még csak egy koppintás hiányzik az ágyu mozdonyán. Pénzre nincs szükség, mindenki lássa el magát élelemmel”.

Mindjárt három nagyobb csapatot alakítottak és Gábor Áron híres ágyui másnap, a hídvégi csatában már fel is avatták. Ott győztek, még a Barcaságba is betörték és több csatában leverték Heydte tábornok seregeit. A székelység legyverben állott, midőn Bem tábornok megérkezése ut fordulatot hozott létre a hadviselésben. A következő évben Gábor Áron még 60 ágyut öntött. Sok csatában vett részt és mint őrnagy esett el a kökösi hid és Uzon között. Holtteste az eresztvényi temetőben nyugszik.

Jelenleg két székelyföldi város vetekszik szobrának felállításán. Nagyvárad a két vetélkedő előtt szobrot állított a nagy ágyúöntő székelynek, akinek a nevét is viseli a tüzerhadapródiskola. Szimbolikus erőforrás a magyarság számára a szinte semmiből diadalmas legyvereket előteremtő nagy székely. Olyan szimbólum, amelyre éppen mostanában van a legnagyobb szükség. Az ő lelkes odaadása, izzó hazafisága, önzetlensége és ötletessége kell, hogy kigyuljon mindnyájunk szívében, hogy megállhassuk helyünket az eljövendő nagy feladatok megoldásában.

Hirdessen a Magyar Lapokban

Titok

Nők tiszta teintjüket gyakran csak annak köszönhetik, hogy emésztésükre kellő figyelmet fordítanak. Kötő hatásával Önnek is használna a **DARMOL**

Berlin. (MTI.) A Führer főhadiszállásáról jelenti a Német TI. A véd-erő főparancsnoksága közli: A keleti arcvonalon Velikije Luki térségében lefolyt helyi jellegű harcokat kivéve a nap nyugodtan telt el. A légi-erők a kubáni lagunavidéken 17 partraszállító hajót súlyosztottak el és támadta az ellenség állásait és utánpótlási összeköttetéseit. A Földközi-tenger térségében saját veszteség nélkül 33 brit és amerikai gépet lőttünk le. 23 gépet a német vadászok semmisített meg. Brit bombavető kötelékek a péntekre virradó éjjel nyugat-né-

Forrongó arab világ a szövetségesek érdekeinek ütközésében

Irta: Dr. Virág Jeromos

A jelenlegi háború Közelkeletet az érdekek ütközéspontjává tette. Nem szólva az ott élő nemzetiségek függetlenségi küzdelmeiről, különösen három nagy hatalom verseng egymással a közelkeleti területen minél nagyobb hatalomért: Anglia, az Egyesült Államok és a Szovjet. Éppen ez elmúlt hétben voltak nagy tüntetések Egyiptomban a kormány ellen, mert angol nyomásra felvette a diplomáciai kapcsolatot Moszkvával. A szovjet kapcsolat felvételét Nahas pasa, egyiptomi miniszterelnök, az angolok kedves embere meglepésszerűen készítette elő s még magában a kormányban is heves ellenzést talált. A közelkeleti országokban mindenütt aggodalommal kísérik a Szovjet terjeszkedését és igyekeznek is tőlük telhetően ellenszegülni, de angolszász parancsolók előtt végül is meg kell hajolniuk.

Azonban nemcsak a szovjet terjeszkedés zavarja meg a közelkeleti országok egyébként sem nagy nyugalmát. A nemzeti mozgalmak is nagy port vernek fel. Most újabban pedig az arab unió törekvések hozták erős hullámzásba az arab világot. Érdekes ezen törekvéseknek a szemlélése: mert világosságot vet az angolszász politikára. Igaz, hogy az angol cenzura nagyon megnyírbálva juttatja csak el hozzánk a híreket, de azért az a néhány hírfoszlány is elég arra, hogy egybevetve a jelenlegi keleti helyzettel és a történelmi fejlődéssel, következtessünk az angolszász politika önzésére.

1

Néhány hónappal ezelőtt az egyiptomi miniszterelnök, Nahas pasa az arab világ elé terjesztette elgondolásait az „Arab egység” megteremtésére vonatkozóan. Nahas pasa tervét már az egyiptomi parlament meg is tárgyalta. Nahas pasa Kairóba akart összehívni egy konferenciát, amelyen az egész arab világ kiküldött képviselői megvitatnák volna az egység lehetőségeit és egyúttal megjelölték volna az egyesülés eszközeit.

Az egyiptomi miniszterelnök az angolok védnöksége alatt akarta megteremteni az arab egységet, még pedig szoros kapcsolatot létesítve Irakkal. Előzása legnagyobb arab államával. Ezért az iraki miniszterelnökkel is közölte tervét és meghívta a kairói értekezletre. Azonban az iraki miniszterelnök, Nuri és Said nem jelent meg Kairóban. Ehelyett elküldte saját tervezetét Nahas pasának az arabok együttműködésére vonatkozóan. Tervezete nem más, mint a szintén angolbarát Abdulláhnak, Transzjordánia emíriójének az eszméje. Ez az egyiptomi tervet keresztezte, Transzjordánia szoros együttműködésével a szír egységet akarja megvalósítani. Ezzel a szír állammal lépne azután Irak perszonál unióra.

Röviden ezekben foglalható össze az arab unió mozgalom most megnyilvánult törekvése. Természetesen az érdekek szétválasztása miatt megbukott az egész mozgalom. Azaz, hogy csak az angolok által sugalmazott irányzat. A jelenleg ugyanis arra vallanak, hogy ezeket a mozgalmakat az angolok ösztökélik.

2

Felmerül a kérdés, hogy mi lehet Angliának a célja az arab unió mozgalom elindításával. A német ujságok

különböztetése okokat hoznak fel erre. Az egyik azt véli, hogy az angolok az amerikai terjeszkedéssel szemben akarnak támaszt keresni az arab szövetségben, egy másik ujság szerint pedig a szovjet törekvések megakadályozását szeretné elérni az arab unióval. Mindkét hatalom nagy veszélyt jelent Anglia számára. Ismeretesek a nézeteltérések az angolok és az amerikaiak között. Anglia mindenütt féltékenységgel nézi Amerikának terjeszkedését. Különösen féltékeny a Szovjet erőszakoskodása. Ugy látszik, csak vezetőik szóbeli megnyilatkozásaiban szoros a Szovjet és az angolszászok között a barátság. A valóságban nem olyan jó barátok. A közelkeleti területen pedig nem kis mértékben mutatkoznak közöttük összeütközések. Iránban például a bolsevisták nem tartották meg az angolokkal kötött megállapodásukat és több mint 500 kilométer mélységben átlépték a megállapodásban kikötött demarkációs vonalat. Basrában pedig az amerikai katonai hatóságokkal kerültek a bolsevisták összeütközésbe. Angliának tehát bőven van oka, hogy minden erejét összehajtogassa, igyekezzék a népeket ezen a területen a maga részére megszervezni. Azonban nagyon rossz eszköz volna erre az igazi arab egység. Ez ugyanis az angolok uralmának végét jelentené. Egyiptomban már is olyan erős az arabok nemzeti mozgalma, hogy komoly aggodalmat jelent az angolok részére. Az iskolákat arabosítják, a hivatalokban, kereskedésekben, a hivatalos iratokban bevezetik az arab nyelvet, az idegen hivatalnokokat arabok váltják fel, az angolok ezek mellett csak tanácsadók lehetnek. Angliának tehát tennie kell valamit, hogy a kedélyeket megnyugtassa. De Anglia nem akarja őszintén az arab egységet, legalább is nem a teljes egységet. Anglia számára az arab egységnek az a formája, amelyet Egyiptom képvisel, nem olyan vezedelmes, mint amelyet egy másik hatalmas arab terület, Ibn Szaud Arabiája terjeszt.

3

Egyiptom nemzeti alapon, Ibn Szaud pedig vallási alapon akarja egyesíteni az arabokat. Az angolok nem is említik most Ibn Szaud mozgalmát, de akik ismerik Arabia hatalmas uralkodójának nagy fontosságú tevékenységét és azt a mozgalmat, amelyet Ibn Szaud elindított és azt a hatalmat, amelyet ez az egészen kivételes uralkodó közelkeleten élvez, nem tekintik egyéni véleménynek, hogy az angolok Ibn Szaud mozgalmától félnek és ezért pártolnak kisebb jelentőségű egységesítő mozgalmakat. Sőt gondoskodnak arról, hogy ez a mozgalom mindjárt két elgondolásban induljon el, hogy annál kevésbé tudjanak egymással megegyezni és ennek következtében egymással egyesülni az arabok.

Az angolok eleinte nem sokat adtak Ibn Szaudra, de már az élő világháború idején és méginkább utána mindjobban számolniok kellett Ibn Szaud egyre növekvő hatalmával. Országai immár Egyiptom, Palesztina, Irak és Irán szomszédságában van és az európai nagyhatalmak kénytelenek voltak barátságát szerződéseket kötni az „arab Bismarckkal”.

Ibn Szaud nem is titkolja, hogy érdekli a többi arab ország sorsa; foglalni kíván a többi mohamedán ország-

gal, vezetni akarja őket. Eszközei a Korán és Kard s ezekhez még egy harmadik járul: az ibn-szaudi „Sziassza”. Ezt a szót Ibn Szaud küldetésnek mondja. Számára ez azt jelenti, hogy küldetése van Isten országának kiterjesztésére.

Míg az iszlám népek világi hajlandósága politikusai országaik politikai függetlenségét akarják kiépíteni, Ibn Szaud az iszlám népek szellemi egységét akarja megteremteni. Isten Országának nemzetfelelti. Ez Ibn Szaud eszméje, amelyet a vörötengermelléki és a földközitengeri országokban a lelkes miszionáriusok száza hirdetnek. A feladat: Irak, Palesztina, Transzjordánia, Szíria és Libanon egyesítése és Szaudia királysággal, meg talán Jemennel együtt, Ibn Szaud politikai vezetése alatt mohamedán szövetséggé való előléptetése.

4

Esszad bej, a kiváló történész mondja: „Holnap már az ugyancsak arabul beszélő Egyiptom is kérni fogja a szövetségbe való felvételét.” Ime itt van az oka az angolok mozgolódásának. Ibn Szaud eszméitől féltik az arab világot. Mindennél hangzik az unió kívánsága, kell valami orvosozert, egy szemfényvesztő látszategységet hangoztatni, csak ne érvényesülhessen a nagyobb veszélyt jelentő ibn-szaudi mozgalom. Pedig Ibn Szaud eszméje hódít Keleten. Először csak az arab nyelvű országokban terjedt, de később már az egész Keleten félig titkos szövetségek alakultak és alakulnak, amelyek mint Ibn Szaud harcossai, Ichvanoknak nevezik magukat. Ichvan fivért, testvért jelent. Már ez is kifejezi a bensőséges egyesülésre való törekvést.

A mai forrongó világban Angliának nem kis veszélyt jelent Közelkeleten ez a nagy szellemi mozgalom, amely új alapokon a régi hódító szellemben akarja összefogni a mohamedán népeket.

Hogy az angolszászoknak erősen idegzetükre ment Ibn Szaud mozgalma, mutatja az is, hogy ki akarják éhezteni Arabiát. Ankarai jelentés arról számol be, hogy Szaudi Arabiában nagy nyomor van. Az ország élelmiszerszükségletét legnagyobb részben külföldről importálta. Most az angolszászok hivatkozással arra, hogy a hadseregnek szükséges az élelmiszer, megtagadták a szállítást Szaudi Arabiának. Igérték ugyan valamit, de csak azzal a feltétellel, ha Ibn Szaud meghódol az angolszász tervek előtt. Ibn Szaud azonban mindent elkövet, hogy megóvja népe szellemi és területi függetlenségét.

Ha összevetjük az angolok által támogatott unió mozgalmaikat az arab világban hódító ibn-szaudi eszmék terjedésével, akkor önkéntlenül az a vélemény alakul ki bennünk, hogy az angolok az igazi arab egység megbuktatását akarják ezekkel elérni.

Pártolja a keresztény ipart!

Tudja-e Ön..

... hogy Japánban a játékbabáknak is külön temetője van? Kétségtelen, hogy a legrégebb játékszerek közé tartozik, mely nemcsak a régi Indiában, Egyiptomban és Mezopotámiában volt divatban, hanem minden most élő primitív népnél is szokásban van, azonban ahol sem örvend olyan kedveltségnek, sőt már valóságos kultusz, mint Japánban. A játékbabáknak külön ünnepek van, melyre minden japán otthon a legnagyobb gondval készül és a japán iskolágyerekek minden évben megülik a játékbabák halottaknapját. A legtöbb japán iskolaudvar egyik elkerített része babátemetőnek van berendezve, ahol a babák halottaknapján az iskolágyerekek az egész ifjúság, tanítóik és szüleik jelenlétében temetik el az év folyamán összetört vagy más módon használhatatlanná vált babákat.

... hogy a világtörténelem legnagyobb kereskedelmi nyereségét Magellának 16 utazótársa érte el, akik 1522 szeptember 26-án Spanyolországba hazatérkezve mindössze 213 dukáért vásárolt fűszereikért az akkor érvényes paici áron több, mint 100.000 dukátot kaptak? A vakmerő hajósok ezzel kerékben 50.000 százalékos nyereséget könyvelhettek el, hogy a középkori Párizsban a 14-ik századig még semmiféle előírás sem tilalmazta, hogy a lakók a házaikban összegyűlemlt szemetet az ablakon át egyszerűen az utcára öntsék? A köztisztasági szabályok csak arra kötelezték a lakókat, hogy ilyenkor háromszor „Vigyázz!” kiáltanak.

... hogy a kínai szokások megkövetelik, hogy a nyoszolyó lányoknak csunya kell lenniük. A szokás alapja az a kívánság, hogy a csunya nők szomszédságában a kevésbé szép menyasszony is széppé tünjön fel. Legnagyobb keresletnek természetesen a legcsunyaabb női lények örvendenek, akik ilyen módon a menyegzőkön való közreműködésből tekintélyes jövedelmet tudnak huzni.

... hogy Michelangelo nemcsak a világ legnagyobb szobrásza, hanem mint szemorvos is kiváló volt? A Vatikánban néhány évvel ezelőtt Michelangelo tollából tudományos szempontból is rendkívül érdekes könyvre akadtak, amelyben a nagy művész különböző szembetegségeket ír le és ad tanácsot gyógyításukra.

... hogy a spanyol udvari ceremóniák kötelező ereje nagyobb volt a törvényénél és még a király sem vonhatta ki magát alóluk? A király nyáron tizkor, télen kilenckor kénytelen volt nyugovóra térni és a királyi palotában éjnek idején nem volt szabad házas embereknek tartózkodniuk. A királyi udvartartás kizárólag özvegyekből vagy nőtlenekből állott.

... hogy már az ókorban is nagy kelteje volt a mechanikai játékoknak és készítésükben az ókoriak sokszor bámulatos ügyességet tanúsítottak? A késő görög irodalom hagyománya szerint Theofil keletromai császár trónját úgy szerkesztették meg, hogy amikor a császár helyet foglalt rajta, lábai mellől két tekvő oroszlan ugrott fel, tiszteletadóan elbődült, majd újból visszasüllyedt tekvő helyzetébe.

Eljövendő szellemibb kornak dolgozik hívó és megrázó odaadással Eősze András szobrászművész

Az olasz temetőben Csoór Lajos képviselő édesanyjának síremlékét készítette el

Nagyvárad, június 26. Az olasz temető sűrű sorban felállított márvány- emlékmű és egyszerű fakeresztjei között új impozáns síremlék hirdeti néhány napja a gyermeki kegyelet és az emlékezés erejének diadalát. A szobrász, aki Csoór Jenőné. Csoór Lajos képviselő édesanyjának síremlékével, ezeknek a lélek legmélyéről származó érzéseknek saját művészi indítatásán kívül formát adott: Eősze András, fiatal fővárosi szobrász. Nevét nemcsak a fővárosban, de az egész országban ismerik már azok, akik számontartják és figyelik valahányszor egy ember jelentkezik, aki a minden emberre kötelező kitaró és becsületes munkán túl valami rendkívülivel lép elő s szavak üres frázisok és színleges kiállások helyett egyedül művével akar meggyőzni és utat mutatni valami szebb, jobb és tökéletesebb felé.

Eősze András ezek közé tartozik. Fője Géza, a megalkuvás nélküli fiatal kritikus, aki már annyi jelentős tehetség felismerője és elindítója volt, többek között a következőket írja erről a nagyon tehetséges szobrászművészről:

„Ellenzéki művész, de nem csak a kísértésekkel áll konok ellentétben, hanem ifju kortársaival is. Eősze a belső világ plasztikus kifejezésére törekszik, műveit profán vallásosság önti el, néha szinte a régi laikus vallásosságra, a XV-ik század magasra lobogó népi kereszténységére gondolunk. Az élet tragikus valósága, természetesen transzcendens hajlamai testé sülnek meg Eősze András plasztikájába, szellemi elmélyedés és eredeti, tiszta metafizikai hajlam nélkül tehát nehezen megérthetők. Legnagyobb érdeme ma is a révülő ember, a meditáció, a megadás, az élet s a transzcendens világ harmonikus összefogása, az élet és halál viaskodása és magasabb egységbe békülése. Eljövendő szellemibb kornak dolgozik hívó és megrázó odaadással egyedül, falkából és érdekszövevényből kizárva.

Nem viv másokkal, hanem önmagával viaskodik. Tiszta művész, hiába divatozik a tisztátalanság. Ama kevés igazak közé tartozik, akik miatt olykor irgalmat nyernek a sokak”.

Ez a kritika, amelyet Eősze András mintegy bemutatkozásként megmutat már magában véve is sokat elárul a kivételes tehetség művészi képességeiről. És sokat mondanának minden bizonnyal még a többi kritikák is, melyeket azonban felesleges már megmutatnia. Szeméből, szavaiból és minden apró gesztusából annyi szuggesztív erő árad, hogy inkább őt magát hallgatjuk, hadd szóljon inkább személyesen terveiről, elképzeléseiről: nincs szüksége ajánlásra. Eljutott már odáig, amit a görög bölcs egyik legnagyobb emberi eredménynek nyilvánít: megismerte önmagát.

— Fontos — mondja a művésztől szólva általában — hogy minden alkotói megnyilatkozás modern legyen, de azért mégsem sekélyes. Mert a mai művészet általában furcsa zsákutcája az intellektualizmusnak. A baj

az, folytatja áttüzesedve, hogy az emberekben nincs belső hit és kapcsolat az Istennel. Az igazi ember remeg a világmindenségben, akár a fűszál, vagy a falevél... A másik súlyos hiba, hogy a közönség kulturánélküli.

A görögök művészetét említjük, mint tulszárnyalhatatlant és még ma is irányadót.

— Minden kor felvetett egy új szempontot — jegyzi meg — de az ember elejtette, mert nem vezetett az Igazság megismeréséhez. Az egyiptomiak a spiritizmust, a görögök a szépség vágyát, a rómaiak pedig a racionalizmust tartották mindenek fölött valóknak. És így volt ez azóta is. A spiritizmus második megismétlődő korszaka a középkor, a szépségvágyé a reneszánsz, a racionalizmusé pedig a barokk lett. Az egyiptomiak spiritalizmusa úgy hiszem csak csecsemő kora volt még a lelkiségnek. De nem lehetett a középkor sem az igazi. Az igazi keresztény és krisztusi korszakot még ezután kell, hogy megérjük. En hiszek ennek a kornak az eljövételében s éppen most kell következnie a legutóbbi racionalista bukás után.

— Ebben az irányban keresséünk. tapogatózunk — nem sok társal. De mégis csak vagyunk néhányan. Kicsi az a csoport — fűzi hozzá — amely átérzi a felelősséget — de ez a kis csoport is számít valamit...

Ennyit árul el művészi elképzeléseiből, azután ő érdeklődik Nagyvárad művésze felől. Majd megjegyzi: Nagyváradhoz eléggé jelentős személyi kapcsolat fűz. Édesapám ugyanis itt született s miután árvaságra jutott, itt adták iparosnak. Később Nagykanizsára ment át.

— Sajnos — mondja azután — most hogy munkámat már befejeztem, vissza kell utaznom a fővárosba. Karácsonyra azonban szakítok egy kis időt s akkor szívesen lejönnek ide 15—20 munkámmal. Egy kis kiállítás megrendezésére gondolok...

Biztosítjuk, hogy Nagyvárad közönsége kétségen kívül örömmel fogadná a kiállítást, amely a város művészi életében felbecsülhetetlen sokat jelentene. Végül újabb munkái felől kérdezzük még Eősze Andrást:

— Legutóbb a MABI megbízásából készítettem egy templomépítő kisfiút. Bevallom, nagyon közel állott a szívemhez ez a munka. És eléggé jónak érzem. A Farkasréti-temető templomára készítette el ezenkívül Keresztelő Szent János szobrát. Ezeket kívül az állam megrendelésére Tóth Árpád korán elhalt nagy magyar lírikus szobrán dolgozom most. A szobor terve már készen is van s néhány hónap múlva fel is állítják, az azonban még problematikus, hogy síremlék lesz-e, vagy pedig a Tabánba kerül. Az utóbbi esetben a budai oldal teljesen kiképzett részén, a királyi palota háta mögötti gyönyörű térségen helyeznék el.

Ez a szökőkutakkal díszített, gondosan parkirozott tér ma nemcsak a fővárosban, de világvizonylatban is

Főzzük így:

I
Egy liter hideg vízbe tegyünk
3 evőkanál Franck cikóriakávé.

II
Forraljuk körülbelül 5 percig
míg a habja teljesen el nem fő.

III
Főzés után álljon a főzet 3 percig,
hogy tökéletesen leülepedhessék.
De ne öntsünk hozzá hideg vizet!

IV
A főzetet szűrjük le kávéskannába.

Egymagában
vagy tejjel keverve
kitűnő!

KLISÉ:
STERBINSZKY

az egyik legszebb panorámát nyújtó kilátóhely, mindenképpen méltó lenne arra, hogy az egyre jobban értékelte nagy magyar költő szobra, amelyet a költő nagyságához méltó művész készít el, itt nyerjen majd elhelyezést.

A kitűnő szobrászművésszel folytatott beszélgetés után kísértünk az olasz temetőbe. Az emlékmű, melyet Eősze András alig néhány napja fe-

jezett be, ott áll mindjárt jobbra a főkapuval szemben levő Krisztus-szobor baloldalán. Az impozáns márványlappon és a ráhelyezett fehér márványkockán zöldesszürke nőalak ül karjai közt kis gyermekkel. Az anyaság és a végtelen, minden áldozatra kész anyai szeretet szelid szimbóluma ez a szobor, amely éppen olyan hatalmas mű, amennyire minden keresettség nélkül való és őszintén egyszerű.

A fémelő látogatói meglepetten ál-

ának meg, nincsen, aki figyelmen kívül hagyja az új siremléket. Egyszerű bekötött fejű asszonyok éppen úgy megállanak előtte, mint a temető előkelő vendégei. Előbb csak a márványt csodálják, de azután észreveszik a

szobrot is. És ekkor már nem beszélnek, csak állanak csöndben, szinte áhitattal — s igazuk is van. Amit ez a mű szuggerál, avatott kritikuskak is nehéz lenne kifejezni...

HORVÁTH IMRE

„Jó film — rossz film — moziárú”-et

— Nagy Imre válasza Völgyesi Andrást nyitllevelére —

Olvasóink méltán figyeltek fel arra az írásra, amely az elmúlt héten M. Nagy Imre tollából jelent meg lapunkban. M. Nagy Imre a jó és a rossz film kérdéssel foglalkozott ebben a cikkben. Külön kiemeltük a cikk megjelenésekor azt is, hogy M. Nagy Imre középiskolási diák. Ez a körülmény csak emelte cikke értékét. Szerdai számunkban Völgyesi András válaszolt M. Nagy Imrénak. A válasz s a most közölt viszontválasz elárulja, hogy két értékes lélek találkozott s a találkozás feltétlenül az igazság, a jó és a szép ügyét szolgálja. (Szerk.)

Nyitl levelének igazán megörültem, mert őszintén szólva bántott, hogy ezt a kérdést annyira nem viseli szívében a nagyközönség, hogy figyelemre sem méltatja, vagy talán el sem olvassa a róla írt cikket. Leveledből kiéreztem, hogy mégis csak felfigyeltek rád és sokan el is olvasták. Ugye Te is beláttad, hogy sok mindent jól láttam meg? De hidd el, nekem sincs mindenben igazam. Neked sem, Abban, hogy Te a „művészenber” lelkén át csalódtál az egész közönségben, nem adok Neked igazat. Igazad van, amikor azt írod, hogy nem a nagy baj és a csokornyakkendő teszi a művészt, de még nem is a külsőleg észlelhető lelki vonásai! S amikor Te csalódtál azon az emberen keresztül mindenkiében, valljuk be, tulajdonképpen csak önében csalódtál, hiszen kifinomult, nemes lélek helyett tettett művészt találtál benne. Mert az igazi művészlélek ritka, mint a fehér holló s a Te ismerősöd bizonyára nem tartozott azok közé. Művészeknek vallják őt is az emberek, mert talán a jó Isten páratlan kezügyességgel s jó hallással áldotta meg, hogy zongorista, vagy hegedűs lehessen, jó szemmel, kifejező erővel, hogy festő lehessen, szép írással, stílussal, erőteljes gondolatokkal, hogy író lehessen, vagy feltűnő szépséggel és tiszta beszéddel, hogy színész lehessen. De ha lelket nem adott nekik hozzá, ezek nem művészek, csak testi, vagy talán szellemi ügyességgel bíró mesteremberek. A művészt, amint írod, lelke teszi művésszé, de ahhoz az szükséges, hogy mielőtt a hétköznapi ember éli a magyargyarló életét, a lélek annyit alkosson, dolgozzon és vezekeljen már a földi életben, hogy túlszárnyalja a gyarlóságot. Vannak aztán, akik csak a lelket, vagy csak az embert nézik a művészen. Akik ez utóbbit vizsgálják, azok úgy járnak, mint mi mindannyian Adyval. A művész egyéniségében kell valami összehangnak lennie, mert az élet síkjai kölcsönös hatást gyakorolnak egymásra. A Te emberednek azonban csak egy öntudata s élete volt: az emberi. Így ne is csodálkozz, ha csalódtál benne, hiszen nem emelkedett felül semmivel az átlagos embereken. S hogy ő nem tartozott a művészek közé, azt — mint írod — te magad kitaláltad — be is bizonyítottad...

Írod nekem, hogy: „Te is örülsz kísért, ha Latabár játszik egy marhaságot, mert feltételezed, hogy nevetni fogsz.” Igazad van! Erről azonban én nem is írtam semmit cikkemben. Én csak azt nem helyesltem, hogy ha nem

a helyükön, tulzattan és rájuk szabott dolmányokban bábrángatják őket. Olvasd csak át mégegyszer azt a cikket!

Ami pedig a közönség kimozdíthatatlanságát illeti, ahogyan el tudták bontani és félre tudták vezetni őket, úgy vissza is lehet téríteni az ellenkező irányba. Ahhoz azonban az szükséges, hogy ne „hangosan” hallgassunk és csöndesen csalódjunk, hanem álljon mindenki csatasorba. Hiába végezzük be győzedelmesen harcunkat a harctereken, hiába állítjuk vissza ezeréves határainkat, hiába építjük fel a Trianonban lerombolt várat, ha a szellemi életünk homok-alapjára építjük. Össze fog omlani magától s még akkor az sem lesz, akiről hibáztassunk érte, mi magunk leszünk a hibásak! Fejlessze ki mindenki a magában szunnyadó tehetségeket és az

acél mellett azokat is állítsa csatasorba a levente-órákon sokat hangoztatott „szébb jövőért”. Akkor nem pusztán kiállítás, hanem imádság lesz a köszöntés. Teljesen tehetségtelen ember, akinek semmire nincsen hajlama, nem létezik. Csak alvó tehetségek vannak. Igaz, hogy akikben ébrednek, azt még egyelőre el kellene súlyozni és alattani próbálni a szellemi életünk fölött uralkodó üzleti szellem, de az idők folyamán a művészeteket bitorló üzletemberek le fogják bukni, ha minden oldalról rájuk támadnak az igazi tehetségek.

Tudom, hogy tulzattan idealista vagyok, de hidd el kedves András barátom — engedj, hogy így szólítsalak, mert nagyon megszerettek — csak addig leszek az, amíg Te és mindenki „hangosan” hallgat és csöndesen csalódik. Ha majd mindenki hangosan fog csalódni, a hallgatást pedig elteszi jobb napokra, akkor már én senkivé töpördöm (így is az vagyok!) azok között, akik akkor már nem csak észreveszik, de ki is segítik majd a magyar művészet kátyuba jutott szekerét.

Hiszem, hogy egyikünk sem bántotta meg a másikat és meggyőződünk arról, hogy egyet akarunk tulajdonképpen, csak hogy a csalódások néha még megállítsanak bennünket.

M. Nagy Imre.

Kiskáptalant tartott az Amerikána bihari korporációja

Ujra választották a korporáció tisztikarát

Nagyvárad, június 26. Pénteken, fél 6 órai kezdettel tartotta meg az Amerikána bihari korporációja az 1942—43. akadémiai év végén évzáró kiskáptalani ülést. Az ülésen a korporáció tagjai nagy számban jelentek meg.

Hasznos Imre prior emlékezett meg előljáróban a Kormányzó Ur Öföméltósága 75-ik születésnapjáról, majd a véget érő akadémiai év történetéről számolt be. Ebből kitűnt, hogy a korporáció első éve sikeresen könyvelhet el szellemi, de anyagi vonatkozásban is. A Főméltósági Kormányzó akciójára 525 pengőt, szegény egyetemi hallgatók felszámolására pedig kb. 800 pengőt adományozott a korporáció. Bejelentette, hogy a korporáció patrónái tisztjét özv. gróf Stubenberg Józsefné elvállalta.

Ezután dr. Gyöngyösi Istváné priossza, majd dr. Hanzély Lajos lelkész tették meg jelentésüket. Ezt követte a tisztikar újra választása. A korporáció tisztikarát a következőképpen alakították újra: Delegátus lett dr. Erdélyi Géza m. kir. postafőigazgató, lelkész dr. Hanzély Lajos pápai kamarás, püspöki titkár, subprior pedig dr. Balogh József MÁV fűtőházi főnök, főmérnök.

A konvent titkárává újra Futó Aladár kereskedelmi iskolai tanárt választották meg krónikássá Tátray Barna gimnáziumi tanárt, szertartásmesterré dr. Németh Imre m. kir. rendőrfogalmazót, elektorokká pedig dr. Horváth Árpád takarékpénztári vezérigazgatót és dr. Rozsly István városi tanácsnokot.

A familia tisztikarának újra választása következett ezután, melynek során Kancellár lett dr. Balás László m. kir. ítélőtáblai titkár, vikária Szontágh Gusztávné, erária dr. Kovács Sándorné, szekretária Kiszely Mária, háziasszony dr. Beöthy Konrádné, házikisasszony Andriška Magdolna, hamupipőke Adelsberger Mária, elektorok pedig Cziffra Berta és

Papp Sándorné tanítónőképzőintézet igazgatója.

A konvent a nagyuri tisztség vállalására felkérte dr. vitéz Moldoványi István m. kir. ítélőtáblai elnököt, dr. Gyöngyösi István kir. főügyészt, dr. Cziffra Kálmán és dr. Hlatky Endre főispánokat és dr. Lindenberger János nagyprépostot.

A familia részéről a főasszonytisztviség vállalására pedig dr. vitéz Moldoványi Istvánné és dr. Horváth Györgyné kérte fel a korporációt.

Dr. Jelenits István vármegyei árvaszéki h. elnök korszerű javaslata után imával ért véget az Amerikána bihari korporációjának évzáró kiskáptalanja.

Az akadémiai évet záró Te Deumot június 29-én, reggel 8 órai kezdettel tartják meg az Orsolyarendi templomban, melyre a korporáció tagjait ezúton is meghívja a priorátus.

Hasznos Imre igazgató közzétette a kereskedelmi leányközépiskola évkönyvét

Nagyvárad, június 26. Hasznos Imre igazgató szerkesztésében megjelent a nagyvárad Magyar Királyi Állami Zrinyi Ilona kereskedelmi leányközépiskola és a vele kapcsolatos Magyar Királyi Állami Női Kereskedelmi Szaktanfolyam, valamint a Községi Női Kereskedő Tanonciskola évkönyve az 1942—43. iskolai évről. Az évkönyv megemlékezik Zrinyi Ilonáról. A kereskedelmi leányközépiskola tanulóinak száma 109 volt, ebből ez idén végzett 16 tanuló. Jelesen érett 4, jól érett 5, érett 7.

A szaktanfolyamot 35 tanuló végezte el, ezek közül 4 volt jeles rendű.

A női kereskedői tanonciskolát pedig 23 tanuló látogatta.

Leventenap Székelyhídon

Nagyvárad, június 26. A székelyhídi Levente Egyesület vasárnap, június 26-án délután 5 órai kezdettel nagyszabású leventenapot tart a székelyhídi levente sporttérén.

A leventenap műsora a következő.

Felvonulás, a zászló felvonása, az ujonc leventék fogadalomtétel, szabadvyakorlatok, magyar táncbemutató, a nagylétei leventék puskaforgató gyakorlata, kézilabdamerkőzés a nagylétei és bihardioszegi leventék között, az álmosdi leventék mutatványai, kötéltánc verseny, járási atlétikai verseny, a nagydétei gyorsleventék, kézilabda döntő mérkőzés, a székelyhídi gyorsleventék bemutatása, harci bemutató, a díjak kiosztása és végül a zászló bevonása. Kedvezőtlen időben a leventenapot Péter-Pál napján tartják meg. A leventenapot nagy érdeklődés előzi meg.

Már csak rövid ideig van alkalma gyönyörködni Göndör

TIP - TOP 1943

revütársulat előadásán

ma és a következő napokon

fényes változatos új műsor

Vasárnap két előadás

délután fél 4 és este 7 órakor

Jejvelővétel: délelőtt 10—1-ig és délután 4—6-ig, a színáz pénztáránál.

Telefonszám: 25—30.

Szent László királyunk és Bihar-Várad alapítása

Írta: dr. Széll Sándor Bihar megye tb. főszolgabírája

Szent István nyugat, vagyis német-római politikájával szembenállott az egész keleti rész, amelynek uralkodója ősi jogon a nyugati krónikák Rex Julius nevű fejedelme, vagyis az erdélyi gyula állott. Szent István hogy az ő hatalmát csökkentse 1029-ben megszállja Biharországot, amely akkor a Tiszától egészen a Királyhágóig terjedt és hatalmának, valamint befolyásának erősítésére annak székhelyén a Bihar várában püspökséget alapít, amelynek élére német papot állít. A Kalotha hegyvidék rengetegeiben azonban továbbra is az erdélyi gyula a korlátlan úr és így Erdélyt nem is sikerült meghódítani Szent Istvánnak. Szent László az első, aki az egész országban korlátlan és akit a székelyek is elfogadnak királyuknak. Ezért számít a székelyek előtt Szent László ma is az ország legelső királyának.

A Szent István halála után bekövetkezett forradalmi időkben, amikor a nemzet a fekete és főként a bihari magyarság vezetése alatt teljes erővel felkelt az idegen uralom és az idegen befolyás ellen, a bihari egyház is elpusztult, mivel annak élén is idegen állott. Sőt a Szent István által alapított püspökségek elein álló püspökök közül csak kettő maradt életben. A magyarság élet-halál harcát vivta akkor függetlenségéért és önállóságáért, amelyet a nyugati császár és annak adót fizető hűbéresei Péter és Salamon árnyékkirályok (Bizánc sem ismerte el őket, sem pedig a római kuria önálló szuverén fejedelmeknek, mert az oklevelekben 1074-ig csak dux címmel illetettek) veszedemesen fenyegettek, illetve vesztélybe döntöttek.

Az ország függetlenségét az annak idején az idegenek rémuralma elől északkeletre menekült és az ellenzék magyarság által most idegenből visszahívott Árpád-házi hercegek állították ismét helyre, akiknek kilenc hadjárata kellett vívnia a volt hűbéri jogait érvényesíteni akaró nyugati császár ellen.

Geyza és László

ezeknek a felszabadító háborúknak a hősei, amelyet az 1074. évi híres mo-gyoródi csata zárt le dicsőségesen. Az ezzel lezárult felszabadító hadjárat nagy politikai jelentőségét misem bizonyítja jobban, mint hogy Geyza és a keleti részekben uralkodó öccse László nagy ajándékban részesülnek az akkori világ legnagyobb politikai hatalmasságától Bizánctól. Geyza bizánci császárléányt kap feleségül Bizánctól, ami az időben egyértelmű volt az egyenrangú szövetségességgel és a szép görög hercegnővel együtt a szövetség látható jeléül díszes aranykoronát kapott. Az arany koronán a császár és a trónörökös képén ott van Geyza magyar király arcképe is kezében a bizánci császár hatalmi jelvényével a horgonykeresztrel fején a bizánci császárhoz hasonló nyit koronával.

A magyar királynak a császár jelvényeivel való feldiszipítésében nagy jelentőségű politikai tényről kell látnunk. A sikeres felszabadító hadjárat eredményeként Magyarországot a bi-

zánci nagyhatalom egyenrangú önálló országgént ismeri el. Erről tanuskodnak az ikoratok is, amelyek arról tanuskodnak, hogy ez időtől kezdve úgy a római pápai kuria, mint pedig a bizánci, valamint a német császári kancellária a rex címmel illetik a magyar királyt, holott korábban csak a dux címzés volt szokásban.

Szent László királyt 1077-ben koronázták meg ezzel a koronával és azóta is számos magyar király fejét ékesítette a magyar önállóság és függetlenség eme szép jelvénye, amelynek megszerzésében Szent Lászlónak a magyar történelem eme legnagyobb hadvezérének hatalmas érdemei vannak és így azt bátran nevezhetnénk Szent László koronájának. A koronát 1175 táján egy másik legnagyobb királyunk III. Béla, Szent László király nagy rajongója a Bizánctól időközben divattá vált zárt császári korona mintájára zárt koronává alakította át és ezzel az átalakított zárt koronával koronázzák azóta is a magyar királyokat. Ugyancsak III. Béla, akinek mintaképe a legnagyobb magyar király, Szent László volt, vezette be bizánci mintára hatalmi jelvényként a régi horgonykeresztből kialakult kettős keresztet, amely tehát nem apostoli kereszt, ahogyan azt tévesen hitték és Szent István keresztjének tulajdonították — mert hiszen Szent István korában ilyen még nem volt — hanem politikai jelvény a király nagyhatalmi állásának a bizánci császárral való egyenrangúságának jelvénye. III. Béla ugyanis Bizánctól nevelkedett és sokáig unokatestvérének Szent László unokájának a hatalmas Manuel császárnak volt kiszemelt utóda, trónörökös.

Szent László királyt

a legbensőbb kapcsolatok fűzték az ősi bihari földhöz. Itt élte le ugyanis ifjúságát. Itt nyerte első benyomásait a keleti magyarság hatalmas erőforrásairól. Nem csoda hát, hogy mindig örömmel tért vissza szeretett bihari magyarjai közé és végső akarata szerint haló poraiban is bihari földben kívánt pihenni.

Szent László nevéhez fűződik a bihar-várad püspökség alapításának érdeme. Erre két igen alapos munkájában először Pray György, korának is nagyobb magyar történetírója, később maga is várad kanonok mutatott rá. Ezt bizonyítja a gróf Batthyány Ignác erdélyi püspök nagy egyháztörténeti munkájában kiadott chartularium. Ezt a chartulariumot 1374-ben Váradon állították össze és annak ellenmondást nem tűrő bevezető sorai mondják: „Mindenekelőtt illik tudni azt, hogy a mi várad egyházunk alapítója Szent László néhai magyar király”.

Érdekes, hogy Szent László király sem Zágrábban sem pedig Bihar-Váradon nem várost választott a püspökség székhelyéül, az olasz városnagydék Zágrábban is, Bihar-Váradon is a püspökség alapítása után keletkeztek. Horváth Jenő érdekes módon mutat arra, miszerint a zágrábi Vicus Latinorum (horváthul Vlaska) is Bihar-Váradon Olasz egy vonalban esnek és egybetartozásukat bizonyít-

ja az is, hogy a zágrábi káptalannak 1354-ben és a váradinak 1374 körül készített statútumaiban egy-egy krónika foglaltatik, melyek Szent László idejében készültek és egy közös somogyvári forrásmunkából merítettek. Hóman Bálint szerint ez volt az a Gestta Ungarorum, amely később az összes magyar krónikák alapját képezte. Szent László tehát a magyar nemzeti történelemírás terén is halhatatlant alkotott.

A Bihar-Várad alapításával

Szent László király az országnak főként a középkorban egyik legjelentősebb és legszebb városának kifejlődését tette lehetővé, mert azt a helyet, ahol az új püspökség alakult, már természet is arra szánta, hogy ottan valamikor virágzó nagyváros létesüljön, illetve alakuljon ki. Bihar-Várad felépítésében Szent Lászlónak nyilván azok a latinok segítettek, akik alatt hazánkban abban az időben olaszokat és pedig főként lombardiaiakat értek. Hozzánk a szlovén részeket át jöttek a lombardiaiak, acéllovos néven nevezték őket, amiből a magyar-olasz név alakult ki. Magyarország déli természetes határa már Szent István korában a Száva vonala volt. A Száva vonala tekintetű Magyarország ezeréves déli határának. Ez volt Magyarország déli határa Napoleon idejében is, aki az Adriai tenger partján a XIX. század elején francia protektorátus alatt Illyria néven új államot alakított, melyhez Croatia Militaire, Croatia Civile, Istrie, Dalmatie tartoztak. Zágráb tehát az ezeréves Magyarország területén alakult magyar város volt. Szent László 1091-ben állépi dél felé az ezeréves határt, amikor a magyar-horvát-dalmát uniót létrehozta.

Tudjuk, hogy Szent László király 1091-ben Galliából Lombardián át francia bencészetet hozott az országba, akiknek Somogyvároli monostort alapított. Horváth Jenő felteszi, hogy ezek a clunyéta francia bencészetek kik Zágrábon át érkeztek Somogyvárhoz, tovább mentek Aracs és Bihar-Várad felé. Ezt az az építészeti stílus is bizonyítani látszik, amelyet Bihar-Váradra a latinok csak francia területéről hozhattak magukkal.

A kőművesek, lehetnek valon kőművesek vagy lombardiai olaszok, de a stílust franciák hozták magukkal és így az a város, amelyet Szent László király a Körös völgyében újonnan alapított francia-olasz jellegű városnak mondható. Szent László gyökeres magyar neve László is francia eredetű (Láslo) névből alakult. A László nevet tévesen azonosítják a szláv Wladislaw névvel azért, mert Szent László eredeti neve Wladislaus volt. Így emlékeznek meg róla az összes latin, szláv és német krónikák. A magyar nép nyelvén mégis László lett a neve, mert a lombardiai és galliai kőművesek a maguk módján Lancelotnak hívták a nagy királyt és ebből a névből alakította ki a magyar a maga szép László nevét, amely nevet nem lehet és nem szabad a Wladis-

laus névvel azonosítani. Az Árpád-háznak Szent István idegeneinek rémuralma elől idegenbe menekült hercegeinek vonalán mindenütt szláv nevek találunk, ami a Lengyel- és Oroszországban kialakult szláv rokonsággal áll összefüggésben. Szent László dédatyjának Michael-nek utóda majdnem mind szláv névvel bírt. Szláv keresztnevek mellett azért a legtöbbnek megvan az ősmagyar neve is. Michael fiai Vasil és Wladislav, akit Szár-nak, fehérnek is neveznek. Unokáinak magyar nevek van: Endre, Béla és Levente, de ezek fiainak már ismét idegen: Magnus, Wladislaus, Lambertus, Sophia, Buphemia, Lepa. Magnus ősmagyar neve Geyza, e név alatt ismerjük is. Wladislaus pedig a magyar László név alatt ismeretes. Lepa neve Ilona. Szent László leányának is szép magyar neve van Pirooska, aki után a nagy bihari költő, Arany János — Szent László nagy rajongója — unokáját Széll Piroskát nevezte, aki Irené név alatt uralkodott a bizánci császári trónon és akinek fia volt a hatalmas Manuel görög császár.

A magyar történelem

két legnagyobb király III. Béla és Nagy Lajos, már éppen Szent László iránti nagy kegyeletükből is rendkívüli módon fejlesztették Bihar-Váradot, ahol a nagy király holtteste pihent. Nagy Lajos király saját családi színt (kék-sárga) ajándékozta a városnak és jelvényül a magyar csatavárát forgató arany koronás országlánt, amelyet a város némi bővítésével, de az ősi kék-arany színek fenntartása mellett ma is használ címerében a város.

A török uralom előtti időkben fennállott hatalmas Szent László kultusz és az azzal kapcsolatos zarándoklatok az ország legelső városai közé emelték Váradot, amelynek főterét a Kolozsvári testvérek által készített Szent László lovasszobor díszítette. Mint földi paradicsomról emlékeznek meg róla a régi krónikák, ahol császárok, királyok, fejedelmek és püspökök örömmel várták, hogy örök álmodat aludhassák. Így lett Bihar-Várad királyaink temetkezőhelye.

Fényes ünnepségek keretében emlékezett meg Nagyvárad 1942-ben Nagy Lajos királyunk trónralépésének 600. évfordulója alkalmából a bihar-várad országgyűlés ama tényéről, amely 1342-ben Szent László király köteles tiszteletére és királyi nagyságára hívta fel az ország figyelmét.

Bihar-Várad alapításának 850. évfordulója alakmával az ezidei Szent László napján — június 27-én — a Szent László emlékbizottság kezdeményezésére a magyar főváros és az erdélyi városok népe díszlátványos keretében emlékezik a nagy magyar hadvezér és a legnépszerűbb magyar király fenkölt emlékére és — mint egykoron minden június 27-én Nagy Lajos királyunk tette — legalább lélekben az egykori biharvárad vár felé zarándokol, hogy lerójjá kegyeletét az ezeréves magyar történelem eme legragyogóbb csillaga iránt.

És a költővel együtt kiáltjuk: Hol vagy László király? Téged magyar kíván, Hontalan bánattal Szakadatlan sirván, Éjek rabságában Nevedet szólitván... Szánd meg a mi gyásunk, Szüntelen várunk, — Te erődben bízván!

Husz ipari szakmában új munkabéreket állapítottak meg

Férfimunkások legkisebb órábéré 50 fillér, a nőké 40 fillér. Hogyan kell számítani az órabért a visszatért részeken?

Az iparügyi miniszter ez év június hó 6-án kelt 30.605/XIII. sz. alatti leiratával az alábbiakról értesítette a kereskedelmi és iparkamarákat:

Tudomásulvétel és megfelelő eljárás végett közlöm, hogy az alább iparcsoportonként külön-külön feltüntetett számú leírataimban felhívtam a gyáripari munkaadó érdekképviseleteket, szólítsák fel tagvállalataikat az ország területén, hogy az üzemekben foglalkoztatott munkabérét a legközelebbi bérfizetésből kezdődően az alábbi elvek szerint rendezzék. Ezeket az elveket a kézművesiparban is alkalmazni kell.

1. A férfi munkavállalók órákeresete 50 fillérről, a nőké 40 fillérről alacsonyabb nem lehet. (L. még a 4. és 5. pontot.)

2. Különleges napszámomunkáknál az egyes munkavállalók órákeresetét a felezőtől leíratom alapján 58 fillérig emelhetik. (Kivétel a kő-, föld-, agyag-, aszbeszt-, üvegipar, a fonó-szövőipar és a ruházati ipar.)

3. A betanított munkások átlagos órákeresete — ha eddig alacsonyabb volt — az egyes iparcsoportokban üzemenként a következő legyen:

Vas- és fémpipar, gépgyártás (29.152/XIII.—1943. Ip. M. sz.) 75 fillér.

Közhasznú villamosművek (29.152/XIII.—1943. Ip. M. sz.) 75 fillér.

Kőbánya, kőfejtő, homok és kavicskotró, téglá, kerámia és tűzállóanyaggyártó, finomkerámiai és agyagáru gyártó, cement és mészegető ipar (26.026/XIII.—1943. Ip. M. sz.) 55 fillér.

Üveggyártóipar (26.026/XIII.—1943. Ip. M. sz.) 70 fillér.

Gömbfát feldolgozó, fűrészfátelítőipar (27.307/XIII.—1943. Ip. M. sz.) 60 fillér.

Hajlított bútorgyártóipar (27.307/XIII.—1943. Ip. M. sz.) 72 fillér.

Egyéb faipar (27.307/XIII.—1943. Ip. M. sz.) 73 fillér.

Csont- és műanyagfeldolgozóipar (27.307/XIII.—1943. Ip. M. sz.) 72 fillér.

Bőr- (27.520/XIII.—1943. Ip. M. sz.) 75 fillér.

Gumiipar (28.221/XIII.—1943. Ip. M. sz.) 75 fillér.

Szőr-, tollipar (27.520/XIII.—1943. Ip. M. sz.) 62 fillér.

Szabó- és cipőgyártóipar (28.821/XIII.—1943. Ip. M. sz.) 70 fillér.

Fehérneműgyártóipar (28.821/XIII.—1943. Ip. M. sz.) 65 fillér.

Papírgyártófeldolgozó ipar (27.521/XIII.—1943. Ip. M. sz.) 60 fillér.

Élelmiszer- és élvezeti cikkeket gyártó ipar (27.306/XIII.—1943. Ip. M. sz.) férfi munkás 60 fillér, női munkás 55 fillér.

Falepároló-, keményítő- és gyufagyártó, valamint gyógyszeripari ipar (28.221/XIII.—1943. Ip. M. sz.) 70 fillér.

Egyéb vegyészeti és műanyaggyártó ipar (28.221/XIII.—1943. Ip. M. sz.) 70 fillér.

Ha nincs külön megjelölve, a férfi- és nőimunkások azonos elbírálás alá esnek. A fel nem sorolt iparokban foglalkoztatottakra nem intézkedtem.

4. A fentiekben kívül a 9.080—1941.

M. E. sz. rendelet rendelkezéseit is megfelelően alkalmazni kell, a fentebbi bérek, tehát a bérpótlék nélkül értendők.

A fonó-, szövő-, viaszosvászóniparban — ide nem értve a kárpitós, a sikkurkoló, a kézikötélgyártó, az úgynevezett „torontáli” szőnyegszövő és a csomózott „magyarperzsa” szőnyegkészítőipart; — továbbá a gyári jellegű kalapkészítőiparban alkalmazott azoknak a napszámomunkásoknak, akik munkabérüket teljesítmény alapján kapják, a megfelelő munkanem csoportonként két munkaheti időközben számított átlagos órákeresete ne legyen kevesebb, mint a fentebb ala-

pul megjelölt órákereset (40, 50, illetőleg 62 fillér) 20 százalékkal növelt értéke. Az így mutatózó kiegészítő bérosszeg a munkavállalók között teljesítményük arányában osztandó el.

A visszatért keleti, erdélyi és délvideki országrészekben a fentiekkel azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy a 23 százalékos bérpótlékkal együtt számított órákereset legyen egyenlő a fentebbi alapján meghatározott órákereset és a 30 százalékos bérpótlék együttes összegével.

Ezek a rendelkezések a kialakult akkord-rendszereket csak annyiban érintik, amennyiben a megállapított akkordbérékkel számolt keresetek egy órai munkaidőre eső üzemi átlaga bérfizetési időszakonként a megadott átlagos órákereset alatt marad. Ilyen esetben az eddigi átlagos teljesítmény alapulvétele mellett, az akkordberek megfelelő változtatásával kell a bért kiegyenlített végrehajtani.

Ha a fentebbi végrehajtása tekintetében kétségek merülnének fel, felvilágosítást az Országos Ipari Munkügyi Felügyelőség, — Budapest, V., Széche-

nyi utca 14. telefon 114—650 és 114—659 ad.

Fentiekkel kapcsolatban 30.853/XIII.—1943. Ip. M. sz. alatt még a következőket közölte az iparügyi miniszter a kamarákkal:

A munkabérek rendezésére vonatkozó leírataim kiegészítéseképpen — a felmerült kétségek eloszlátása érdekében — közlöm, hogy abban az esetben, ha a napszámomunkások és a betanított munkások bérének a leíratokban foglalt módon való rendezése a szakmunkások bérét elérné, vagy meghaladná, vagy pedig, ha az említett rendelkezés következtében a betanított munkások és szakmunkások csoportok bére között a kellő különbség nincsen meg, az okvetlenül szükséges mértékben a szakmunkások bérét is fel lehet emelni. A szakmunkás bérének emelése azonban semmiesetre sem lehet nagyobb összegű, mint amilyen összeggel a betanított munkás bérét emelték, s ha több szakmunkáskategória bérét fokozatosan kisebb összeggel lehet emelni, mint amilyen összeggel az alacsonyabb kategóriába tartozó munkás bérét emelték.

Igy harcoltak a téli csata magyar hősei

Darai Ervin százados, az alexandrowkai reteszállás hőse

Ritka hidegvérrel és kimagaslóan példás bátorsággal tett tanúbizonyságot Darai Ervin százados az alexandrowkai reteszállás harcainak 17-én éjszaka.

Darai százados hadparancsnoka a szürkület beálltakor rendelte ki a hadosztály törzsből, hogy az Alexandrowkától nyugatra húzódó Stalin ut mentén harcoló gyalogezred kötelékében egy század parancsnokságát vegye át.

A már hosszú ide óta súlyos harcokban állt egységek töredékeiből összeállított, újra harcra felkészített és az embertelen hidegben nélkülözö századot a védelmi intézkedés kiadása, illetve a század felvonulása után közvetlenül érte a bosevisták sokszoros túlerője, igen nagy számú könnyű és nehéz tüzfegyverekkel, valamint harcokocsikkal támogatott meglepő támadása.

A 46 fokos hidegben napok óta harcoló éjjel-nappal szabad ég alatt töltött, súlyos veszteségeket szenvedett és hevenyészve összeállított század — melynek a nagy hidegben önműködő fegyverei is felmondták a szolgálatot — megingott és a tömegtámadás mindinkább fokozódó nyomását nem bírva, visszavonult. Darai százados, a helyzet villámgyors áttekintése után mitem törődve az akkor már 200—250 méterről szüntelenül ontott ellenséges tüzzel, a teljesen nyílt hőmezőn honvédtől-honvédhez rohant és buzdító, lelkesítő szavakkal túlkialtva a szörnyű harcizajt, sikerült a közvetlen közelében lévőekkel, mintegy 10—18 honvéddel egy hófúvából támadt kis halmon megkapaszkodnia. Ennek tetejére állt és tovább tüzelte, bátorította honvédeit.

Az ellenség most természetesen az újabb helyi ellenállás leküzdéséhez fogott és még hevesebb tüzet zúdított a kis „hőerődre”, amelyet Darai százados három honvéddel csak akkor adott fel, mikor az ellenséges nehézfegyverek találatai többi embereit már megölték, vagy megsebesítették és mikor jobbról és balról is túlhaladták már az előnyomuló bosevisták.

Ekkor csatlakozott az ellenségtől pár perccel előbb elvált és az ezredparancsnok rendezése alatt álló századzömbhöz s azt rohamra tüzelte. Bátor magatartá-

sa és lelkesítő szavaira a közelben állók — az ellenséges fényjelző tüzzel mitem törődve — megindultak az ellenség felé. Ezt látva, a többiek is csatlakoztak s az előbb még visszavonuló század rohamba csapott át, az időközben felzárkózott, támadó bosevista ember- és fegyvertömeg ellen.

A terep az ellenségnek kedvezett s ez látva a megindult rohamot, az elért peremvonalon megállt és tüzgépet tüzgép mellé rakva, hatalmas tüzzel fogadta az induló rohamot.

Ekkor adta Darai százados példaadó bátorságának és hidegvérének újabb tanujelét. Látta, hogy a súlyos lelki válságon átesett egység rohamát kudarc fenyegeti. A jobbszárny rohamozói között az ellenséges fegyverek szinte sorokat vágtak. Darai százados mégis az ellenséges tűz által legjobban veszélyeztetett szárnyra rohant, a megtorpant honvédeket a legnagyobb hidegvérrel összeszedte, akár csak a gyakorlótéren, vonalba sorakoztatta. Megállapította kinek meennyi a lözere s azt kiegyenlített és megnyitotta a tüzet az ellenségre.

Küzdelmét szakaszra sorvadtt erővel is mindaddig folytatta, míg lözere elfogyott. Csak ezután vonta vissza, az időközben újból támadó szovjet túlerő elől szakaszát.

Ezredparancsnoka Darai Ervin századost lovagkeresztre a hadiszalagon kardokkal terjesztette elő.

Boresevónál — az ezred Don-menti állásaiban — már több esebesülést, halált okozott egy jól rejtett orosz fészek megszálló ereje. Vasadi Ferenc szakaszvezető és Szabó Ferenc honvéd napokon át figyelték a Don tulsó partján lévő ellenséges fészket, 1943 január 5-én azután fényes nappal, hőköpenyben, át-

küsztek a Don jegén és megközelítették a mintegy 600 méternyire lévő ellenséges földerődöt. A földerődöt megkerülve, hátulról lopakodtak a fészek futóárkába és a figyelő őrt hátulról ártalmatlanná tették. Ezután a földerőd fedezékében lévőket ellen fordultak, honnan már kézigránát és géppisztoly sorozatok fogadták őket. A két hős kézigránáttal tört a fedezékre és rövid harc után elfoglalta azt.

Ekkor már egy orosz tiszt és három katona feküdt holtan a fedezékben, az őtben maradt 9 bosevista közül hat esebesülten, míg 3 épen adta meg magát.

A kézigránát-harcban úgy Vasadi, mint Szabó is több sebet kapott, Szabó meg éppen a bokájába.

A magyar katonalélek lovagias gondolkodására vall, hogy a két hős a 9 foglyot már nem nézte ellenségnek s míg Vasadi szakaszvezető egymásután adogatta ki a fedezékekből az oroszok köpenyét, sapkáját, elő egyesek oszmáit is, továbbá minden egyes köpenyesebet végigtapogatva, nehogy kézigránát maradjon benne: az alatt Szabó honvéd a fedezéken kívül sorakoztatta a foglyokat. Közben még intgetett is a fedezék mögé, mintha ott még több magyar is volna. Végül Vasadi öt orosz géppisztolyt szedett össze és feladatuk befejezése után megindultak, maguk előtt terelve foglyaikat, a magyar állások felé.

Az éppen az állásokban lévő ezredparancsnok a két hőst a 9 orosz fogoly előtt léptette elő: Vasadi szakaszvezetőt őrmesterré, Szabó honvédet őrzvezető, címzetes tizedessé, majd egyedülálló fegyvertényükért táviratilag terjesztette fel arany vitézségi éremre.

Cselényi József

magyarnóia estje a
Katolikus Kör és „Mátyás” étterem teraszán
26-án szombaton este 8 órai kezdettel.
Asztalfoglalás ajánlatos, telefonon is lehet!
Telefon: 18-50. Szilágyi Dezső-u. 5. Telefon: 18-50.

H I R E K

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
NAGYVÁRAD,
 SZILÁGYI DEZSŐ-UTCA 5 SZÁM.
 Telefon: 12-27.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 38.40
 félévre 19.20, egy óra 3.20 pengő.
 Postatakarékpénztári csekk számlánk
 száma: 72.301.
 Kéziratokat nem adunk vissza.

Életünk legdrágább kincse a gyermek. Erte dolgozunk, küzdünk, fáradozunk, hogy jobb sorsa, szebb jövője legyen. Életbiztosítás által hasznosan és célszerűen gondoskodhatik gyermekéről. Magyarország LEGREGIBB biztosítója, az **ELSŐ MAGYAR ALTALANOS BIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG** helybeli képviselője: Szt. László-tér 2. szám alatt. Minden felvilágosítást szívesen nyújt.

PAKOCs KÁROLY PUSPOKI HELY-NOK ESKETTE POROSZLAY MÁRTÁT ÉS MÓRICZ ZOLTÁN TUZÉR-SZÁZADOST. Nagyvárád, május 26. Ma déli 12 órakor vezette oltárhoz az olasz római katolikus plébánia templomban nemes lécsőli MórícZ Zoltán tüzérszázados, vitéz nemes lécsőli MórícZ Kálmán cs. és kir. kamarás, ny. ezredes és felesége néhai nemes Gyulai Gaál Irén fia, nemes tóti Poroszlay Mártát, dr. nemes tóti Poroszlay István földbirtokos és felesége nemes csikszépvízi Govrik Mária leányát. Az esketési szertartást dr. PakocS Károly a szatmári egyházmegye püspöki helynöke végezte.

Urnapi körmenet a Katalin-telepen. Nagyvárád, június 26. Vasárnap délelőtt a Katalin-telepen ünnepélyes szentmise és utána urnapi körmenet lesz, most első ízben a hívek nagyszámu részvételével. A körmenethez a szokásos négy urnapi sáort az Akkurátni, a Kmetz, az Ács és a Szentgyörgyi családok készítették el. Az urnapi szentmise 10 órakor kezdődik s azt P. Szendnik Nándor lazarista házfőnök celebrálja.

Bogdánffy Szilárdot a hittudomány doktorává avatták. Bogdánffy Szilárd, a nagyváradi szeminárium lelki igazgatóját ünnepélyes keretek között, szombaton délelőtt avatták hittudományi doktorrá. A nagyváradi egyházmegye kiváló papjának doktorrá avatása paptársain kívül, ismerősei és barátai körében is szinte örömet kelt.

FERENC JÓZSEF KESERŰVIZ

CZILLI TIBOR MEGSEBESÜLÉSE. Egyik legutóbbi számunkban Marjalaky Tibor, harctéren tartózkodó munkatársunk beszámolt arról, hogy a partizánok ellen vívott harcokban milyen hőiesen viselkedett egy székelyhídi származású fiatal tartalékos zászlós, aki egyébként századparancsnok is: Czilli Tibor jogszigorló. Czilli Tibort sokan ismerik Nagyvárádon. Középkorúját itt végezte. Most is osztálytársaival együtt harcolt az orosz fronton.

Czilli Tibor, aki partizánok fegyverétől sebesült meg és jelenleg kórházban van. Parancsnoksága magas kitüntetésre terjesztette fel. Czilli Tibor egyébként Czilli Antal székelyhídi római katolikus kántortartó fia.

Tűzharcosok a hadapródok szoboravatásán. 1943. június hó 27-én, vasárnap a Tűzharcosok testületileg vonulnak ki a hadapródkolpa Gábor Aron szoborleplezési ünnepélyére. Gyülekezés a székházban pontosan reggel 9 órakor. Öltözet: formaruha, tábori sapka, sötét ruha. Megjelenés kötelező.

Tízéves találkozó az Orsolya Zár-dában. Szeretettel kérem volt osztálytársaimat, akikkel együtt 1933-ban az Orsolya Zár-dában végeztük a IV. gimnáziumot, név szerint: *Andrássy Etelka, Áts Margit, Bikfalvi Elvira, Brém Margit, Farkas Piroška, Gárdoss Olga, Illés Borbála, Jakab Irén, Mottl Klára, Nagy Ilona, Ottenberger Ilona, Szűcs Ibolya, Pataky Délia, Páll Erzsébet, Vitályos Emma* és *Zanicsák Jolánt*, hogy e hó 29-én, Péter és Pál napján, kedden reggel 8 órakor jöjjenek el az Orsolya Zár-dába, ahol szentmise lesz s utána a találkozó. A viszontlátásig: *Hesz Márta.*

Szakosztályi megbeszélést tartanak a Törekvés uszói. Nagyvárád, június 26. Nagy uszóélet folyik az idei uszóévadban és egyesületeink minden uszója megkezdte régen munkáját. Szorgalmasan dolgoznak már a Törekvés uszói is. Az uszószakosztály vezetősége hétfőn, 28-án délután fél 7 órakor szakosztályi megbeszélést tart és kéri, hogy azon ugy a régi, mint az újabb tagok okvetlenül jelenjenek meg.

BUTORT színeset MEZEI-TŐL Háló, kombinált és előszobák. Konyha ajándékok. Szabadság-utca 12. (Szacsavay-utca, 48.)

Biggini olasz miniszter hazautazott. A MTI jelenti: Biggini olasz nemzetnevelésiügyi miniszter pénteken este, kíséretével együtt hazautazott Budapestre. A pályaudvaron ünnepélyesen búcsúztatták.

Nem luxuscikk a bakancs. Az uszora-bírószék súlyosan elítélte egy cipészt, mert az általa készített bakancsokat rendkívül magas árnak adta el. A cipész azzal védekezett, hogy az általa készített bakancsok luxusminőségűek voltak. Fellegbészés folytán a tábla is megerősítette a marasztaló ítéletet. Megállapította, hogy a cipész által kért ár akkor sem lett volna indokolt, ha a kérdéses bakancsok tényleg kivételesen jóminőségűek. Helytelen ugyanis a védelemnek az az érvelése, hogy olyan árukkal, amelyeknek hatóságilag megállapított legmagasabb árúknak, nem lehet árdragítást elkövetni. A luxuscikkkel valóban nem lehet árdragítást elkövetni, de az olyan áru, amely közönséges mindennapi életszükségletet elégít ki, mint a bakancs, soha sem lehet luxuscikk. Közszükségleti cikk pedig akkor sem tekinthető luxuscikknek, ha különlegesen jóminőségben készül. (Magy. Tud.)

Gyermekágy után a laza hasfal-tartására, gyomor-, vese-, méhsü-lyedések megelőzésére okvetlen **rendeljen egészségi fűzőt Formásító strandfűzők hozott anyagból. Kováts Sándornénál Szt. Gellért-u. 10. Nilgesz-telep. (Repülő híd on át)**

Átnyújtotta a finn szentszéki követ megbízólevelét a pápának. Rómából jelenti: (MTI) Mint a Vatikánból közlik, a Pápa szombaton fogadja a finn szentszéki követet, aki átnyújtja megbízó levelét.

APOLLO Filmszínházban.

Páger parádés alakítása:

A N D R Á S

Belvárosi. Bónyi Adorján rendkívüli témájú magyar filmje!
Cifra nyomoruság
 Simor E., Ladomerszky M., Mály, Uray, Vértes, Mihályfy.
 Ufa és Magyar hirodó!

A legnagyobb svéd világfilm!

Félvér

félvér farkas és ember jachlondoni regénye
 a CASINO-ban.

Hétfőn új műsorral és vendégszereplőkkel a Vöröskereszt javára előadást tart a Tip-Top revü. Közismertek a Tip-Top Revü művészi mutatványai. Szinte azt mondhatjuk, hogy akrobatái az emberi teljesítmény legvégső határáig mentek. Vonzották is a közönséget a kiváló művészek.

Most arról kaptunk hírt, hogy hétfőn este új műsorral és vendégszereplőkkel a Vöröskereszt javára tart előadást Göndör Tip-Top Revü-társulata. Ezuton is kéri a Vöröskereszt vezetősége, hogy a nemes célra való tekintettel minél többen nézzék meg az amugy is érdekes előadást.

Düsseldorf bombázásakor meghalt Varga Lajos edző. Berlinből jelenti: (MTI) A legutóbbi Düsseldorf ellen intézett légitámadás alkalmával Varga Lajos magyar edző is életét veszítette.

Uj műterem! egyült!

Somhegyi Irén

modern fényképezési mű-
 terme, (volt „Julietta“)
Rákóczi-út 6 szám.
 Az „ANGELÓ” cégnek volt első segédnöke.

Az ipartestület faipari szakosztálya vasárnap, június hó 27-én délelőtt 11 órakor beszámoló taggyűlést tart az ipartestület vadásztermében, melyre összes tagjainkat okvetlenül elvárjuk, mivel a napirenden igen fontos anyagellátási problémák szerepelnek. Elnökség.

Cselényi József a Kat. Körben

Cselényi József, a rádióból közzismert énekes, jelenleg Nagyvárádon vendégszerepel. A népszerű művész szombaton este a Katolikus Kör és a Mátyás-étterem terraszán is fellép és a legszebb magyar nótáiból énekel el egy párat.

MEGHÍVÓ

A Biharmegyi Hadiirokkantak, Hadiözvegyek és Hadiárvák Gazdasági Szövetkezete folyó évi július hó 4-én délelőtt 11 órakor a „HONSZ” helyiségében (Széchenyi palota) Rákóczi-út 13. tartandó

RENDKIVÜLI KÖZGYÜLÉSÉRE

Tárgysorozat:

1. Megnyitó.
2. Beszámoló a „Vagyonörző Vállalat” működéséről.
3. Az alapszabályok 2. §-ának módosítása (háziipari- és gyógynövénybevéltó osztályok felállítására).
4. 3 igazgatósági tag és 1 felügyelőbizottsági tag megválasztása.
5. Indítványok.

Igazgatóság.

Szerkesztői üzenetek

B. A. Nagyvárád. Hozzászólása sikerült írás. Következő számunkban közöljük. Írásait bármikor szívesen vesszük.

Cz. A. Székelyhíd. Kérjük azonnal a Tibor ügyében érkezett leiratot. Köszönjük az értesítést. Kérjük, hogy a leventenap eseményeiről telefonon (12-27) vasárnap este fél 9 és 9 óra között értesítsen. Hívás a mi számlánkra.

„Néhány szó városunk zenekultúrájáról“

— Soós András karnagy hozzászólása —

Fenti címen Cs. Bartha József vetette fel az érdekes kérdést, amelyhez dr. Szalay Elemér zeneiskolai igazgató ígért alapos hozzászólást. Még a megígért hozzászólás leközlése előtt ideiktatjuk Soós András karnagynak érdekes és szakavatott írását. (Szerk.)

A fenti érdekes kérdéshez a következőket bátorodom hozzáfűzni: Egy város műveltségének a fokmérője annak irodalmi és zenei kultúrája. Hogy Nagyvárad valamivel hátrább van, mint néhány más magyar város, azt annak köszönheti, hogy nem volt egyeteme és zeneiskolája, amely az irodalmi és zenei műveltséget megalapozza, irányítsa és fokozza. Ez nem a város bűne, hanem a 22 évig határváros jellege. A határszélén nem áldoztak arra, hogy ezeket az intézményeket létesítsék.

Nagyváradnak már két éve van városi zeneiskolája, ahol szakavatott kezek alatt egy új keresztény, magyar nemzedék fejlődik, amely hivatva lesz Váradnak szólólistákat és kamarazenészeket adni. Az idegen megszállás alatt az elszegényedett magyarság nem tudta gyermekeit zeneileg magas fokra kiképezetni. Mai helyzetben vizsgálva a zenekultúrát, vegyük először a dalkultúrát s azután a hangszerezés zenét.

A dalkultúrát városunkban néhány kitűnő szólólistán kívül főképpen az énekkarok képviselik. Az énekkarok Váradon, annak dacára, hogy régebben anyagi nehézségekkel és állandóan idegen hatósági ellenőrzéssel és betiltással küzdöttek, oly magas színvonalon állottak, hogy az országos dalosversenyeken a váradai dalkörök első és második díjakat szereztek, szemben Kolozsvár, Arad, Temesvár, Brassó legjobb dalárdáival.

A visszatérés után az elsők között Várad rendezett dalhangversenyt, az összes énekkarokkal, ahol megjelent az Országos Daloszövetség vezetősége is. Jelenleg a dalárdák létszáma megcsappant, mert vagy a karnagy, vagy a dalosok nagyrésze bevonult, vagy idegen helyen dolgozik. Mivel első a kenyér, műkedvelő dalosokat nem lehet kényesíteni! Ugyanez áll az amatőr zenekarokra is. A kitűnő hivatásos honvédekzenekaron kívül van még jóreményekre jogosított két fűvös zenekarunk, a Leventéke és a Tűzharcosoké, amelyek kellő vezetés és képzés alatt fejlődésképesek. A M. Á. V. fűvöszenekarát rég nem hallottuk.

Az amatőr alapon álló dalkultúra fejlődését csak intézményes segítséggel lehet megoldani, úgyszintén a zenekultúrát is. Az államnak, a városnak, az Országos Daloszövetségnek hónapok alatt nyulniok a küzködő dalárdáknak és zenekaroknak. Hiszen a futballra az állam, a városok, intézmények óriási összeget áldoznak, pedig annak semmi nemzetnevelő hatása nincs, csak az atletikának van. Miért ne lehetne anyagiilag segíteni intézményesen a dal- és zeneegyesületeket is? Nagyvárad városa ugyan ad évi 200—200 pengőt a működő dalárdáknak, de ez az összeg éppen csak hangjegyekre elég. Az egyházaknak is segíteni kellene az egyházi jellegű dal-

köröket fokozottabb mértékben, mert azok nemesak az egyháznak, hanem a magyarságnak is megbízható szervezetei. A dal- és zeneegyleteket tehát nagyobb anyagi segítségben kell részesíteni. Az Országos Daloszövetségnek is legalább ingyen hangjegyekkel kellene, hogy ellássa egyesületeit. Egy futbalmező többszáz pengő havi fizetést kap, egy karnagy 10—20 pengős havi tiszteletdíjat. Hol itt az arány, mikor a karnagynak legalább 8 középiskolával és zenei képzettséggel kell rendelkeznie? A helyi dalkultúra művelődésén kívül igen fontos a vendégszereplő szólólisták és zenekarok, operatársulatok, művészek stb. lehozatala. Ehhez egy bőkezű és szakértő hangversenyrendező iroda kell. Itt az a baj, hogy ha van bőkezű mecénás, az nem zenezakértő és megfordítva.

Ezen a sokféle akadályon átmentene egy zenepártoló egyesület. Ha van színügyi bizottság, miért ne lehetne zenepártoló egyesület is? Ez úton javasolom tisztelettel, hogy meg kell alakítani Nagyváradon a Zenepártoló Egyesületet. Ez az egyesület aztán tagokat gyűjtene, akik a hangversenyeknek állandó bérlői is volnának és így nem félnének, hogy üres házak mellett folya le sok színvonalas hangverseny!

A Zenepártoló Egyesület magja a városi zeneiskolából kerülne ki, amely rövid fennállása óta is több növés hang-

versenyt adott már tanáraival. A Szigligeti Társaság, amely már több sikeres hangversenyt rendezett vendégszereplőkkel, továbbá az Iskolán kívüli Népművelési Bizottság is kellene, hogy rendezzen legalább két-két hangversenyt éventént, főképpen magyar dalünnepélyt!

A Zene- és Dalpártoló Egylet hangversenyirodát is állítana fel, bérlőket hirdetne a hangversenyekre, hangjegyeket osztana szét ingyen a dal- és zeneegyesületeknek.

Az egyik oldalon tehát az intézményes anyagi támogatással és a Zene- és Dalpártoló Egylet létrehozásával lehetne megmenteni a hanyatló zenekultúrát, amely nemesak nálunk betegség, a másik oldalon pedig a közönség zenei nevelésével is. A közönség közönye is oka a zenészek elkedvetlenedésének. A közönség egy kis tábora az, amely lelkesedik és ott van minden hangversenyen. Másik részének csak világsztárok kellene. Egyesek a klasszikus zenén elalszanak, vagy csak könnyű operett, szonon stb. kell. Ez még megbocsátható. A közönség egy részének azonban nem kell sem irodalom, sem zene! Ez a rész, köztük igen sok jómódu, tehetőse polgár, nem jár egyáltalán hangversenyre. De hiányzik a könyvnapokon is a könyvsátról, hiányzik, mert egyrésze a vendéglőkben éppen az ötödik liter bort issza, vagy a korzón éppen egy órája sétál az új, 15 centis parafacipőjében, vagy egész délután dauerol, vagy körmöt festet lilára. Pedig nem ez a jövő Magyarországnak képe. A könnyelmű, könnyű lelkületű társadalom a múlté. Az új Magyarország a dolgos, minden nemes és szép iránt fogékony társadalomé lesz!

Módosította a közellátási miniszter a kelmefestők és vegytisztítók vállalás árait

Az új árak 1943 június 24-én életbeléptek

A Budapesti Közlöny június 24-iki számában megjelent a közellátási miniszter rendelete 15.923—1943. K. M. szám alatt, amely módosította a kelmefestő és vegytisztító iparban felszámítható vállalási árait, amelyek 1943 június hó 24-ik napján már életbe is léptek. Ezek a vállalkozási árak a következők:

I. kategória:

Megnevezés	Tisztítás	Festés
Szövetöltöny	12.20	22.50
zaccó	6.60	11.30
nadrág	4.80	8.40
mellény	—84	2.80
krém nadrág	5.60	—
köpeny, felöltő (béleletlenül)	12.20	18.70
kosztüm	12.20	18.70
vászonöltöny, vászonkosztüm	9.10	—
tropikál öltöny	11.20	—
női ruha (egyszerű sima)	8.70	13.10
blouze, vagy alj	4.70	7.60
acetát ruha	8.70	16.90
acetát blouze, vagy alj	4.70	8.50
női selyem imprimée (kabátka és alj)	9.40	—
sima ruha mosó vá-		

szonból	6.60	11.30
paplan	8.40	—
gyermekpaplan	5.90	—

A fenti árak készpénzfizetésű árak. A ruhadarabokon eszközözendő külön munkák (plissirozás, gouvrirozás, stb.) a fenti áron kívül, külön felszámíthatóak. A 35 cm-nél szélesebb és 5 méternél hosszabb kötött vagy szövött kelmék, csipkeszövetek, stb. festése, fehérítése és egyéb kikészítése után a mindenkori fázisadó a fenti árhoz vivül felszámítható.

Még nem sikerült eddig megállapítani a Rimanóczy-fürdőben hirtelen elhunyt asszony személyazonosságát

Nagyvárad, június 26. Tegnap munkában megirtuk, hogy a Rimanóczy-gözfürdőben egy 70—75 év körüli öszhaju asszony szívszélhüdbésben meghalt. Igazoló iratot nem találtak s így a személyazonosságát nem tudták megállapítani. A rendőrség lapunk utján is felkéri a közönséget, hogy akinek hozzátartozója, rokona, ismerőse eltűnt, azonnal jelentse a központi kapitányságon. Felmerült annak lehetősége is, hogy az idős asszony vidékről jött be s ezért nem sikerült eddig kiletét tisztázni.

Kerékpárörzőket Szent László-térre!

— Hozzászólás a Magyar Lapok június 23.-i számában megjelent cikkhez —

Örömmel olvastuk a Magyar Lapok idézett számában a fenti cím alatt megjelent cikkekét. Örvendtünk, mert ebből azt tapasztaltuk, hogy a Magyar Lapok szívén viseli a köz érdekeit, egyben alkalmat adott nekünk arra, hogy bemutassuk Nagyvárad kereskedőinek és iparosainak ha vagyonörzészől van szó, nem csak minékünk, hanem a sajtónak is az a véleménye, hogy azt a munkát elsősorban hadirokkantakra kell bízni. Természetes, hogy azt a néhány filléresnyi vagyonörzési jutalékot azoknak kell juttatni, akik a Haza vagyonának megvédésében a legtöbbet, testük épségét áldozták fel. Ebből az elgondolásból kiindulva a Hadirokkantak, Hadiözvegyek és Hadiárva Nemzeti Szövetsége (HONSZ) Nagyváradon szövetkezetet alakított és abban vagyonörző vállalatot. Bajtársaink sorra járták a kereskedőket és iparosokat és felajánlották szolgálataikat az üzletek és piaci barakkok éjjeli és nappali őrzésére. Már az első lépésnél szemben találták magukat az önzés diktálta rágalmakkal, hogy a hadirokkant vagyonörző vállalatát valakkal, süketekkel és tehetetlen bennákkal végezteti ezt a munkát, ami nem felelhet meg a kereskedők igényeinek. Ezzel szemben tény az, hogy a nagy városok, elsősorban Budapest mintájára modernül megszervezett vállalatunk a legkiválóbb bajtársakat alkalmazza erre a felelősségteljes munkára és azok mindenütt derekasan megállják a helyüket. Csak a hitvány önzés indíthat valakit olyan cselekedetre, hogy vagyona, busás jövedelme tetejében még ezt a sovány keresetet is magának akarja megtartani, ami a nehezebb munkára képtelen hadirokkantakat illetve meg. Szövetkezetünk vagyonörző vállalatát minden jövedelmét a hadirokkant vagyonörzőknek juttatja. Tehát nem egy személy hasznára dolgozik. Az örzött üzletek betörés és tűz elleni biztosítását nem üzleti fogásnak, hanem komoly ténynek tekinti. Az a kereskedő tehát, ki üzletét hadirokkant vagyonörző vállalatával őrizteti, nemcsak hazafias kötelességét teljesíti, hanem vagyonának sorsát a legjobb kezekre bízta. Szövetkezetünk vagyonörző vállalatát máris 10 hadirokkantnak nyújt kenyeret. A Félix-fürdői hadirokkant kerékpárörző is sorainkból való és mindössze csak 1—2 hét válaezt el attól, hogy az említett cikkben szorgalmazott Szent László-téri kerékpárörzést is megvalósítsunk. Ez régi tervünk és csak szövetkezetünk szervezési munkálatai késleltették a terv megvalósítását. Amennyiben a városi tanács ezirányú kérésünket kedvezően intézi el, akkor rövidesen megvalósul a szóbanforgó terv. Tisztelettel: A Bihar megyei Hadirokkantak, Hadiözvegyek és Hadiárva Gazdasági Szövetkezetének Vagyonörző Vállalata. Nagyvárad, Rákóczi-út 13.

Szolgalatos gyógyszerárak:

IV. CSOPORT:
A gyógyszerárak éjjeli szolgálata szombat reggeltől a következő szombat reggelig tart.
Gránátalma gyógyszerár, Rákóczi-u. 27 (Irgalmasrend) 15-25.
HUNGARIA gyógyszerár, Mussolinai-tér 8. (Szabó Aczél I.) 15-28.
MINERVA gyógyszerár, Szent László tér 5. (Gálosi F.)
ÓRANGYAL gyógyszerár, Gróf Teleki Pál-u. 44. (Révész J.)

PAPIRNAPOK
lesznek megtartva Nagyváradon június 5-6-7-én

Június 30-ig be kell nyújtani a tanulmányi halasztási kérvényeket

Haladéktalanul nyujtsák be kérvényüket azon besorozott ujoncok is, akik középiskolai tanulmányukat ebben az évben befejezték

Nagyvárad thj. város polgármestere 30—1943. szám alatt az alábbi hirdetményt adta ki a tanulmányi szolgálat-halasztásokkal kapcsolatban:

Felhívom az érdekeltek figyelmét, hogy a honvédelmi miniszter ur f. évi április hó 17-én kelt 12.200—eln., 16/b.—1943. számú körrendeletével, amely a Budapesti Közlöny 1943. évi április 23-án kelt 92. számában jelent meg, a besorozott, de még be nem hívott ujoncok tanulmányi szolgálat-halasztását újból szabályozta.

Ez a rendelet, eltérőleg az eddig kiadott rendeletektől, a tanulmányok folytatása céljából benyújtandó szolgálat-halasztási kérelmek benyújtási határidejét általában minden év június hó 30-ában állapította meg. Ezen időpont után beérkező szolgálat-halasztás iránti kérelmeket a parancsnokságok nem fogadják el, illetőleg, mint később beérkezett figyelembe már nem veszik.

A kérelmek mindenkor a sorozási hely szerint illetékes honvéd kiegészítő parancsnoksághoz közvetlenül címzendők és olyképp adandók be, hogy a megadott határnápig feltétlenül beérkezzenek.

Azok a keresztény karpaszományosok, akiknek tartalékos orvosi-állatorvosi, gyógyszerészeti és mérnöki kiképzésre való jelentkezése már el lett fogadva, évenként az egyetemek látogatási bizonyítványának beterjesztésével, minden év augusztus 15-ig jelentik a kiegészítő parancsnokságnak, hogy ezen főiskolai tanulmányaikat megszakítás nélkül, ugyanazon a szakon tovább folytatják. Ezen bejelentés alkalmával egyidejűleg jelentik személyi és sorozási adataikat (mikor, hol sorozták, sorozási bizonyítvány folyószáma) és hogy előzőleg részecültek-e s mely parancsnokság által, milyen szám alatt szolgálat-halasztásban és hogy tart. tiszt. kiképzésre való jelentkezésük el van-e már fogadva és milyen szám alatt.

A tartalékos orvosi, állatorvosi, gyógyszerészeti és mérnöki kiképzésre jelentkezők részére tanulmányaik folytatására szolgálat-halasztás legfeljebb csak annak az évnek általános bevonulási időpontjáig engedélyezhető, melyben az illető 28. életévét betölti.

Szolgálat-halasztás tanulmányi célból akár karpaszományos, akár pedig nem karpaszományos, illetőleg kiegészítő szolgálatra kötelezett részére legfeljebb annak az évnek általános bevonulási időpontjáig engedélyezhető, melyben az illető 24. életévét betölti. Mivel a zsidók csupán kiegészítő szolgálatra jönnek tekintetbe a karpaszományos viselésére nem jogosultak, ennél fogva tartalékos orvosi, állatorvosi, gyógyszerészeti és mérnöki szolgálatra igénybe nem vehetők, így e címen szolgálat-halasztásban sem részesíthetők.

Azon besorozottak, akik csupán a halasztás kérelmezése után kívánának főiskolai tanulmányukat el-

kezdeni, semmiképpen sem részesíthetők szolgálat-halasztásban.

A közép-, vagy középfokú iskolák azon tanuló irészére, amely iskolák elvégzése tartalékos tiszt. kiképzésre való jelentkezéshez jogcímet ad, az ily iskolák tanulói a tart. tiszt. kiképzésre való jelentkezésük elfogadásához megkívánt végzettség elnyeréséhez szolgálat-halasztásban részesíthető legfeljebb 24. életév betöltéséig abban az esetben, ha a megkívánt végzettséget eddig önhibáján kívül (pl. tanulmányaikat a megszállott területen különleges viszonyok következtében egyáltalában nem, vagy csak késedelmesen folytathatták, vagy pedig igazoltan hosz-

szu időn keresztül betegek voltak, ha ezen körülményt orvosi bizonyítvánnyal, vagy egyéb bizonyítvánnyal igazolják). A szolgálat-halasztás előfeltétele ezeknél annak az igazolása is, hogy az illetők a közép-, vagy középfokú iskolai tanulmányaikat a gátló körülmény megszűnését követően a legelső alkalommal folytatni kezdték és a szükséges iskolai végzettséget 24. éves korukig megszerezhették. Felhívom az érdekeltek figyelmét, hogy a fenti rendelkezéseket saját jólfelfogott érdekükben pontosan tartásuk be és kérvényeiket az előirt időpontig a kiegészítő parancsnoksághoz nyujtsák be, mert később beadandó kérelmek figyelembe véve nem lesznek.

Egyben felhívom azon besorozott ujoncok figyelmét, akik a folyó évben középiskolai tanulmányaikat befejezték, vagy érettségiztek és tartalékos tiszt. kiképzésre igényt tartanak, ezirányú kérelmüket a sorozási hely szerint illetékes polgármester, illetve főszolgabírói hivatalhoz haladéktalanul nyujtsák be, hogy a bevonulásig kérelmeik elintézését nyerhessenek.

Vasárnap délelőtt leplezik le Gábor Áron szobrát a hadapródiskolában

Dálnoki Veress Lajos altábornagy képviseli a Kormányzó Urat az ünnepségen

Nagyvárad, június 26. Vasárnap délelőtt leplezik le ünnepélyes keretek között a hadapród iskola előtt felállított Gábor Áron szobrot, amely nagyvárjasi Oláh Sándor szobrászművész alkotása.

Az ünnepekről, amelyeket a rádió is közvetíteni fog, az alábbiakban tájékoztatta a sajtót a hadapródiskola parancsnoksága:

Az ünnepségek délelőtt 10 órakor kezdődik. Tíz óra 15 perckor a Kormányzó Ur képviselőjében megérkezik dálnoki Veress Lajos altábornagy. A kolozsvári uti vámnál fogadják, majd fogadás a kivonult hadapród tüzérsztyálánál. Azután a kivonult egységek tisztjeinek. A fogadáson részt vesznek a honvédelmi miniszter képviselője; vitéz Justhy Ernő altábornagy és a helyi hatóságok képviselői. A tisztelgések alatt felhangzik a Himnusz.

Ezután a Kormányzó Ur képviselője elfoglalja helyét, megkezdődik a tulajdonképpeni ünnepségek. Tíz óra 30 perckor a Szózatot játssza a budapesti őrnaszád zenekara. A Szózat után vitéz Justhy Ernő altábornagy, a honvédelmi miniszter képviselőjében elmondja szoboravató és átadó ünnepi beszédét. Majd engedélyt kér a leplezésre s ez a Himnusz és a Rákóczi-induló bevezető ütemeinek elhangzása közben ágyulövések között megy végbe. Utána nemes moldovai Paletta Géza ezredes rövid beszéd kíséretében átveszi a szobrot, majd a szobor megkoszorúzása következik. Tizennégy koszort he-

lyeznek el a talapzaton, köztük a Kormányzó Ur és Bereck község koszoruit, amely utóbbit egy négytagú berecki küldöttség helyezi a szobor talapzatára. A koszorúzás alatt az őrnaszád-zenekar katonadalokat játszik és a hadapródiskolai tüzérsztyál megalkak a díszmenethez. Az utolsó koszorú elhelyezése után felhangzik a Magyar Hírszék, amelyet dísztűz követ.

Végül a hadapródiskola parancsnoka jelenti az ünnepek befejezését. Erre diszponálás következik. Utegek vonulnak el, amelyekben a hajtók és a gépkocsivezetők is a hadapródiskolások közül kerülnek ki.

Díszmenet után a vendégek megtekinthetik az iskola főépületét és bejegyzik neveiket az iskola emlékkönyvébe.

Julius 1-től ellenőrzik az oltóhomok tárolását

A polgármester az alábbi felhívást intézi lapunk útján a város közönségéhez:

Felhívom a város közönségének figyelmét, hogy az oltóhomok tárolását július 1-től kezdődőleg a Légoltalmi Liga szakközegei után ellenőriztetni fogom.

A mulasztók ellen az eljárást megindítom.

Homoktárolásra papirzacskót a Légoltalmi Ligánál kell beszerezni.

Cselényi József

magyar-nóta estje a Katolikus Kör és „Mátyás“ étterem teraszán 26-án szombaton este 8 órai kezdettel.

Asztalfoglalás ajánlatos, telefonon is lehet! Telefon: 18-50. Szilágyi Dezső-u, 5. Telefon: 18-50.

Rádió-műsor:

VASARNAP, JUNIUS 27.
Budapest I.

- 7.30 Fohász. Szózat. Reggeli zene.
- 8.15 Hírek.
- 8.30 Öszinte beszéd.
- 9.00 Egyházi ének és szentbeszéd a Szent Flóriánról elnevezett budai görög katolikus magyar plébániatemplomból. A szentbeszédet Szemerszky Myron mondja.
- 10.00 Református istentisztelet. Igét hirdeti: dr Ravasz László püspök.
- 11.00 Egyházi ének és szentbeszéd. Felajánló ájtatosság a Városmajorból. A szentbeszédet dr Serédi Jusztinián bíboros hercegprímás mondja.
- 12.15 Leventeműsor.
- 12.55 Rádiózenekar.
- 13.45 Hírek.
- 14.00 Művészlemez.
- 15.00 A Földművelésügyi Minisztérium rádióelőadássorozata.
- 15.45 Légierők zenekara.
- 16.30 Hírek magyar, német, román, szlovák és ruszin nyelven.
- 17.00 Magyar nóták.
- 18.00 Nagyvárad ünnepel. Hangképek a Gábor Áron szoborleplezéséről és a Vitéz Horthy István lakótelep felavatásáról.
- 18.35 Götebörgi rádió zenekara.
- 19.00 Volly István előadása szerelmes katonalevelekről.
- 19.20 Tarka-est.
- 20.35 Hangképek a vasárnap sportjáról.
- 20.50 Farkas Márta hegedül.
- 21.10 Márai Sándor elbeszélése.
- 21.40 Hírek, sport- és löversenveredmények.
- 22.15 Ki mit szeret?

HÉTFŐ, JUNIUS 28.

Budapest I.

- 5.40 Üzen az otthon. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
- 6.40 Ébresztő. Torna. Hírek. Közlemények. Reggeli zene.
- 10.15 Zenekari művek.
- 11.15 Ifj. Banda Ede gondolkázik.
- 11.40 Radomszky Mihály dr előadása.
- 12.10 Rádiózenekar.
- 13.30 Honvédeink üzennek.
- 14.00 Szalonötös.
- 15.00 Budapest honvéd őrszólóalj zenekara.
- 15.30 Dr Nagy Győri Kata előadása.
- 17.00 Seta Köszeg városában.
- 18.00 Szótakoztató zene.
- 18.30 Harsányi Zsolt honvédnapi köszöntője.
- 19.00 Részletek a Haditudósító osztály győri művészestjéről.
- 20.05 Légoltalmi közlemények.
- 20.20 Táncczene.
- 21.00 Vitéz Gyulai Tibor dr előadása.
- 21.20 Bura Sándor cigányzenekara.
- 22.10 Könnyű muzsika.

KEDD, JUNIUS 29.

Budapest I.

- 8.00 Fohász. Szózat. Reggeli zene.
- 8.45 Hírek.
- 9.00 Egyházi ének és szentbeszéd a Szent Flóriánról elnevezett budai görög katolikus magyar plébániatemplomból. Szentbeszédet mond Sztankay András.
- 10.00 Egyházi ének és szentbeszéd a Belvárosi Főplébánia templomból. A szentbeszédet Strecke Ernő hittanár mondja.
- 11.15 Országos Postászenekar.
- 11.40 Közvetítés a Keszthelyi Gazdasági Akadémiából.
- 12.20 Időjelzés, vízállásjelentés.
- 12.30 Operaházi zenekar.
- 13.00 Szász Lajos dr közellátásügyi miniszter előadása.
- 13.45 Hírek.
- 14.00 A Kormányzó Ur Ófömlőtősi tisztjére rendezett diszleadás közvetítése hangfelvételtől.
- 17.00 Magyar nóták.
- 17.50 Szabó Zoltán előadása.
- 18.25 Dohnányi Ernő zongorázik.
- 19.00 Orlay táncczenekar.
- 19.15 Muzsikáló Margitsziget. A szünetben: A magyar kenyér ünnepe. Közvetítés.
- 22.15 Farkas Józka cigányzenekara.
- 22.50 Táncczene.

SZINHÁZ

Július 1-től 6-ig műkedve ő előadásokat rendeznek a Szigligeti színházban

(Nagyvárad.) A város műkedvelői az elmúlt esztendőben rendkívül eredményes munkát fejtettek ki. A munkaév befejezése után, az Iskolánkülső Nép művelési Bizottság, amelynek tudvalévően munkaköréhez tartozik a műkedvelői színjátszás irányítása és fejlesztése is, — egyes kiválóbb műkedvelői együttesekkel a Szigligeti Színházban évzáró műkedvelői előadásorozatot rendez, hasonlóan a tavalyi és emlékeztetesen nagyszerű előadásorozathoz.

Vidor József, az Iskolánkülső Nép művelési Bizottság titkára az előadások rendezésével kapcsolatban a következőket mondotta:

— Az idén a tavalytól eltérően valamivel kevesebb előadást rendezünk. Hat előadás azonban így is lesz s ezeket július 1-től július 6-ig tartjuk meg a Szigligeti Színházban.

Az első előadásra tehát július 1-én kerül sor. Ekkor Csepregi Ferenc „Sárgasikó” című népszínművét mutatja be a Réti Református Sztáray Miklós Önképzőkör műkedvelő gárdája. Rendező: Nagy Lajos református segédlelkész.

Július 2-án Szilágyi-Huszka magyar tárgy operettje, a „Gyergyói bál” kerül sorra a MÁV alműhely Turul Dal-Zene-és Önképzőkör műkedvelőinek szerepeltetésével Acher Jakab rendezése mellett. Július 3-án este fél 7 órakor a Nemzeti Munkaközpont műkedvelőinek előadásában Hemly József rendezésében Kodolányi János „Földindulás” című darabja kerül színre. Július 4-én délután Bónyi Adorján „Egy kis senki” című darabját a Református Kör műkedvelői adják elő Széles Gábor rendezésében, míg július 4-én este Gárdonyi Géza „A bor” című darabja kerül színre a Katalin-telepi Római Katolikus kultúrház műkedvelőinek előadásában.

Július 5-én este Sik Sándor „István király” című tragédiáját mutatják be a Római Katolikus legényegylet műkedvelői. A darabot Losonczy Gábor rendezi. Ezzel az előadással a minden bizonynal ismét nagy sikert arató előadásorozat véget is ér.

Az előadásokra jegyek elővételben az egyesületek tagjainál és előadások előtt egy órával a színházi pénztárnál szerezhetők.

Vasárnap országos atlétikai versenyen vesznek részt atlétáink Debrecenben

Az NSE atléta gárdája vasárnap Debrecenbe rándul, hogy részt vegyen az ott lebonyolításra kerülő országos atlétikai versenyen. Reméljük, hogy az egyre erősödő nagyváradai atléták szép eredménnyel fognak visszatérni a hajduk fővárosából.

SPORT

Óriási érdeklődés nyilvánul meg Nagyvárad első villanyfényes mérkőzése iránt

A NAC—Törekvés pontosan 8 órakor kezdődik. Előtte a sovány és kövér NAC vezetők mérik össze erejüket a zöldgyepen

Tegnap este már az utolsó simítások is megtörténtek az Erzsébetligeti pálya világítási építkezésénél. Andrassy Gyula főmérnök vezetésével mérték be a fényhatást és így a ma este 8 órakor kezdődő NAC—Törekvés esti mérkőzésen már teljes pompájában fog ragyogni a sporttelep.

A mérkőzés iránt óriási az érdeklődés, mert eltekintve attól, hogy a mérkőzés abból a szempontból is érdekesnek ígérkezik, hogy a Törekvés volt az a csapat, amelyik három pontot rabolt el a NAC-tól és talán éppen azt a három pontot, amelyik a

bajnokságot is jelenthette volna, de mindenki kíváncsi arra a ritka látványosságra is, amelyet egy esti mérkőzés reflektoros ragyogása kölcsönöz.

A főmérkőzés összeállítását a következők:

Vécsey, Papp, Ónody, Szegedi, Perényi, Deményi, Kovács II., Barna Sárvári, Bodola, Tóth III.

Értesülésünk szerint, mérkőzés közben játékos csere is lesz és így módjában lesz a NAC-nak egészen új összeállításban is kipróbálni csapatát.

Vasárnap délután levente kerületi labdarúgó bajnokok harcolnak a továbbjutásért a Rhédey kertben

Nagyvárad és Kolozsvár csapata kerül szembe egymással

Az országos levente labdarúgó bajnokság kerületi találkozóin során vasárnap, folyó hó 27-én, délután 5 órakor, a Rhédey-kerti sportpályán a kolozsvári kerület és a nagyváradai kerület bajnokai játszanak egymással. Az országos bajnokságban résztvevő többszáz levente labdarúgó csapatok

először kerületenként mérköztek meg egymással. A kerületek bajnokai további találkozók során döntik el a továbbjutás kérdését. Remélhetőleg a nagyváradai leventék sikeresen megállják helyüket a kolozsvári bajnokságot ellen és kiharcolják a továbbjutást.

APRÓHIRDETÉSEK

Állást nyec

Gépirónót (keresztényt) felveszek. Dr Kaczián közjegyző, Kossuth Lajos-utca 3. 286

A Rimanóczy szálloda takarítónőket és szolgálkat vesz fel. 288

Téglagyári munkásokat és munkásnőket azonnalra fölveszünk. Star téglá- és cserépgyár, Kolozsvári-utca 110. 287

Gyakornokot keresek gazdaságomban, Konyársótság, Fábry tanya. 278

Állást keces

Délerdélyi menekült, öskeresztény 17 éves fiú, bármilyen irodai, vagy fizikai munkára ajánlkozik létminimumért. — Ajánlatot „Létfenntartás” címre kiadókba kérek. 273

Öskeresztény kereskedő, aki 25 éven át saját üzletét vezette, állást vállal. Cím: Gyulai, Váradszőlős. 285

Bércsépítésre ajánlkozik cséplő és magtisztító igazolvánnyal rendelkező fiatalember, esetleg társba is elemenne. Tolstói Leó-utca 1. 284

Negyvenöt éves, egészséges, a háztartás minden ágában jártas nő plébánián házvezetőnői alkalmazást keres. Megkezesések Fazakas Ilona címére (Székelykeresztúr, Honvéd-utca 15.) küldendők. 280

Adás-vétel

Boros hordót veszek. Koza, Gillányi-u. 31. szám. 279

Szecsőzde eladó teljes berendezéssel, információt ad Jelinek ingatlaniroda, Teleki-u. 2. 291

Modern konyhabutorok, asztalos árban kaphatók. Kapucinus-utca 2—a. Balajti mázoló.

Tangóharmonika 120 basszusos eladó. Varga, Szent Anna-u. 33. 290

Polgári fiúiskolai tankönyvek eladók. Ugyanott negyedikes tankönyveket veszek, Feszty Árpád-u. 40. 289

Eladó Nagyvárad közelében parkettes 4 szoba, mellékkelhelyiségekkel, villanyvilágítással ház 6 és fél kat. hold belterülettel, boltgárkertszettel, 2 és fél kat. hold telepitett szőlő, 4 és fél kat. hold kaszáló, országút mentén. Értekezhetni: Schubert-ú. 3. alatt háztulajdonosnál. 299

100 birka felesbe kiadó a nagyváradai repülőtér legelőjén. Karácsonyi Koszti. 261

Új cserépkályhák készítését, cserépkályhák atrakását, szabadalmazott fűtőszervezettel, készíti Bessenyei István kályhás, Huszár-utca 23. Telefon 29—89

Jókarban lévő használt fürdőkád eladó. Petőfi-u. 10. Megtekinthető 2-től 6-ig. 275

Nikotin, szappan, rézgálicpótló, levélte-tű ellen permet. — Szacsavay-u. 17, pincében. 268

Hűlőgéle

Társulás. Nagyjövőjű találmány megvalósításához 20.000—50.000 pengővel pénzesztársat keresek. Cím a kiadókban. 297

Biztos megjelítést nyújtó üzlethez 8 ezer pengővel társat keresek. „Női kalap” jellegre címet a kiadókba kérek. 296

Kölcsönöket gyorsan kieszközöl betáblázásra több évre is Jelinek ingatlaniroda. Teleki-u. 2. 295

Brandisz magánnyomozó iroda nyomoz, megfigyel, informál Nagyvárad, Hodossy u. 30. 294

Fertőtlenítést, poloska, mely és mindennemű férgek irtását 38 évi gyakorlattal vállalja. Varga, Dankó Pista-utca 6. Telefon 27—56. 313

Tisztviselőnök, magános nők családi otthon, teljes ellátást kaphatnak szerény fizetésért. Központi hely, csöndes, szép utca, gondos kiszolgálás. Cím a kiadókban. 267

Jó házikoszt kihordásra is kapható. Matyas Étterem, Katolikus Kör. 258

Ingatlan

Magánházak: háromszobások eladók. Andrassy, Szent Gellért, Balogh Mária, Úteg, Téglavető, Berkovits, Heltay utcákban. Jelinek ingatlaniroda, Teleki-u. 2. 303

Új telekparcellázás: Kolozsvári utcában 4500 négyzetméteres, szép ház helyek 9 ezer, 10 ezer, 12.500, 17.500 pengő árban eladók. Jelinek ingatlaniroda, Teleki-utca 2. 302

Földbirtokok eladók 10, 32, 42, 65 hold kiterjedésben. Jelinek ingatlaniroda, Teleki-utca 2. 301

Keresek Várad közelében tanyás bérletet 20—30 holdig. Cím a kiadókban. 276

Bármilyen

Ingatlan

adásvétel, csere vagy bérletüggyben bizalommal keresse fel

MEZEI ingatlanforgalmi irodát Nagy Sándor u 19. Telefon 27—50

Lakás

Nagyváradon — központban — Schubert-utca 3. alatti 2x3 szoba mellékkelhelyiségekkel, 1x1 szobából álló ház cserébe adatik Romániában nagyobb városban lévő hasonló fekvésű és értékű házzal. 298

Marosvásárhelyi (régii lakbérű) háromszobás összkomfortos lakásomat szeptember egyre elcserélném nagyváradii hasonló lakással. Érdeklődés: Nemes János, Marosvásárhely, Kálvária-utca 2. 292

Kiadó 1 üzlethelyiség, Török Ignác-u. 26. Rác. 300

Oktatás

Középiskolai tanár a szünidő folyamán gimnázistákat javítóvizgára, a főbb tárgyakban gyöngéket a jövő iskolai év feladataira sikerrel előkészít. Cím a kiadókban. 281

Szabó Ferenc GYORSIRÓ. és GÉPIRÓISKOLÁJA, Nagyvárad, Sal Ferenc-utca 12. (Eng. szam 3329/1941.—42.) Vidékieknek vasúti kedvezmény. — Telefon: 29—78

Elveszett

Elveszett fekete, rövid szőrű puli kutya. Nyomra vezető Apáca-utca 14. alatt jutalomban részesül. 283

Találtatott kis kulcs, igazolt tulajdonosa átveheti a kiadókban. 293

KIADÓTULAJDONOS:

SEBENT LÁSZLÓ-NYOMDA R. T.

78-és felkészítőkészítő

Dr. Pál Árpád

Felelős kiadó:

Dr. Scheffler Ferenc

Szent László-nyomda R. T. igazgatója

Készült a Szent László-nyomda r. t. körirógépén, Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. szám.